

КОНСТАТУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- *заменик тужиоца за ратне злочине Милан Петровић,*
- *пуномоћници оштећених, адвокат Драгољуб Тодоровић и Наташа Кандић,*
- *из просторија Окружног затвора у Београду на претрес доведени оптужени Драган Славковић, Синиша Филиповић, Драгутин Драгићевић и Иван Кораћ,*
- *браниоци оптужених, адвокат Миломир Шалић, бранилац опт. Драгићевић Драгутина, адвокат Ђокић Драган, бранилац опт. Ивана Кораћа, адвокат Илија Радуловић бранилац опт. Синише Филиповића и адвокат Мирослав Ђорђевић, бранилац опт. Драгана Славковића.*

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес НАСТАВИ давањем завршних речи странака.

ЗАВРШНА РЕЧ СТРАНАКА

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хоћемо сада по реду колега?

Адв. МИРОСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ: Може.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Може? Добро. Изволите.

Адв. МИРОСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ: (бранилац Славковић Драгана)

Поштоване судије,

У односу на прецизирану оптужницу Тужилаштва за ратне злочине, као бранилац оптуженог Славковић Драгана изјављујем не могу се сложити са наводима прецизиране оптужнице и то у односу на радње које се стављају на терет да је извршио мој браћеник Славковић

Драган. Пре него што се упустим у анализу појединачних навода из прецизиране оптужнице, желео бих да изнесем свој став у погледу поступка који је покренуло Тужилаштво за ратне злочине према свим лицима која су наведена у овој прецизираној оптужници, а, наравно, посебно на Славковић Драгана, као и каснијег поступка који је уследио по првом акту Тужилаштва за ратне злочине.

Познато је да је овај предмет уступљен Тужилашству за ратне злочине Републике Србије од стране Хашког трибунала, прецизније од стране Тужилаштва Хашког трибунала и то као први предмет који је од стране тог Тужилаштва уступљен српском Тужилашству за ратне злочине и српском правосуђу уопште. Ово је значајно јер је Тужилаштво Хашког трибунала преко својих истражитеља, поводом догађаја који су предмет оптужења спроводило истражне радње, бар их ја тако зовем, а оне имају други назив у Статуту Хашког трибунала, али ради лакшег разумевања, малтене одмах након што су престали ратни сукоби на територији бивше југословенске Републике Босне и Херцеговине. Изјаве сведока и оштећених узете од стране истражитеља Хашког трибунала достављене су Тужилашству за ратне злочине Републике Србије. Било би сасвим логично да је од стране Хашког трибунала Тужилашству за ратне злочине Републике Србије достављен и сав други доказни материјал прикупљен у њиховом раду, а поводом догађаја који су предмет оптужења. У току истраге, а и током главног претреса, одбрана је упорно инсистирала да Тужилаштво за ратне злочине доставља суду сав доказни материјал који добије од стране Хашког трибунала или пак до којег Тужилац долази у сарадњи са Тужилашвом за ратне злочине Републике Босне и Херцеговине или пак од других државних органа Републике Србије или Републике Босне и Херцеговине. По мени је ово веома важно јер су за то постојале све правне претпоставке, обзиром да је предмет Тужилашству за ратне злочине Републике Србије уступљен од стране Хашког трибунала па је потпуно нормално да и сав доказни материјал, без селекције, а поводом догађаја који су предмет оптужнице, буде на располагању нашем Тужилашству. Такође, између Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине закључен је Споразум о међусобној сарадњи, а у процесуирању предмета ратних злочина извршених током рата на територији бивше југословенске Републике Босне и Херцеговине. Било је сасвим нормално да наше Тужилаштво за ратне злочине има на располагању сав доказни материјал везан за догађаје који су предмет ове оптужнице и то без селекције, како доказе који иду на терет овде оптужених лица тако и доказе који иду у њихову корист. Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије је било дужно да сав овај доказни материјал, напред описан, доставља суду, а да суд са истим упознава окривљене и њихове браниоце. Сматрам да овом предмету

није поступљено у потпуности на очекивани начин, јер очигледно поводом догађања који су предмет оптужења у овом предмету, суду није стављен на располагање сав могући доказни материјал, без обзира да ли ће исте изјаве, предмет или друга писмена, моћи да послуже као доказ. Наиме, да би се могло одлучити да ли ће се неке изјаве, предмети или друга писмена изводити као доказ у овом предмету, морали су бити доступни суду, браниоцима, тужиоцу, оптуженима да би се могло применом одговарајућих законских прописа одлучивати да ли се исти изводе као доказ и користе у току поступка. У току овог поступка више пута смо, као браниоци, могли да констатујемо да се напред наведена писмена достављају поступно, да не кажем дозирањем, зависно од фазе поступка, а постоји сумња да постоји и селекција у достављању доказа и такође постоји сумња да неки од доказа који би могли бити у корист оптужених нису достављени суду, а самим тим нису били доступни ни браниоцима ни оптуженима. Не знам да ли су исти били на располагању Тужилаштву за ратне злочине, али за неке од изјава свакако сам сигуран да суду нису достављене. Ово поткрепљујем познатом чињеницом да је у току поступка пред Хашким трибуналом, против господина Војислава Шешеља, приликом унакрсних испитивања сведока, несумњиво презентирана документација - изјаве сведока које су дате пред државним органима Републике Босне и Херцеговине и то непосредно након што су ови злочини извршени и у краћем временском периоду од извршења злочина који су предмет оптужнице. Да будем прецизнији, ради се о сведоцима који су и у овом предмету саслушавани као жртве у догађањима обухваћеним и овом оптужницом у логору формираном у Дому културе Челопек и импровизованом затвору Економија. Ови сведоци саслушавани пред Хашким трибуналом у поступку против господина Војислава Шешеља, у својим исказима потврђују да су поводом истих догађаја саслушавани и од стране Окружног суда у Београду, Одељења за ратне злочине и саслушавани од стране Тужилаштва за ратне злочине Босне и Херцеговине по замолници Окружног суда у Београду, истражног судије за ратне злочине, да су своје изјаве поводом истих догађања дали и истражитељима Хашког трибунала, али да су пре свих тих изјава давали и писмене изјаве пред надлежним државним органима Републике Босне и Херцеговине. Под тим надлежним државним органима Републике Босне и Херцеговине, на основу праћења суђења господину Војиславу Шешељу пред Хашким трибуналом, могли смо да закључимо да се радило о полицијским органима, с тим што није довољно јасно да ли је то јавна или државна безбедност Републике Босне и Херцеговине. Зашто је ово веома значајно, па просто зато што се анализом исказа сваког од ових сведока изводи несумњив закључак да се њихови искази мењају и то у знатној

мери зависно од времена када тај исказ дају, у које сврхе, у којој фази поступка и вероватно под којим утицајима. Било би потпуно природно да ови људи имају најсвежија сазнања када дају прве исказе јер су они најближи временским догађањима, а да касније та њихова сећања могу у знатној мери избледети. Но, у свим овим случајевима догађа се један обрнути процес да сви ови сведоци, у својим првим исказима догађај у коме су жртве и који се несумњиво догодио и који је несумњиво за њих изазвао тешке патње, приказују на другачији начин него када те исказе дају касније, када се упознају ко су лица против којих се води поступак, када се упознају са њиховим именима, презименима и надимцима, када им се показују фотографије тих лица, па потом им се показује приликом препознавања која су то лица и коначно када о тим лицима сведоче на самом главном претресу. У исказима свих ових сведока - жртава ратних злочина, се несумњиво види да су они лично претрпели тешке патње, да се несумњиво ради о гнусним злочинима који су извршени над њима, њиховим блиским лицима или лицима са којима су делили те затворске или логорске просторије у време када су злочини вршени. Злочини у Дому културе Челопек су монструозни, убиства на Економији и мучења су окрутна као и злочини који су извршени на Циглани извршен од стране извесног "Пуфте" је наравно веома гнусан. Ово све наравно изазива гнушање сваког ко је имао прилике да се упозна са овим предметом и овим злочинима и патњама ових људи, па патње ових људи не смеју бити злоупотребљене ни на који начин. Веома је битно за коначно пресуђење у овом предмету и уопште поступак који је претходио, да се утврди права истина ко је починио и који злочин. Веома је важно за жртве ратног злочина да управо лица која су конкретне злочине починила одговарају, да се не дође у ситуацију да за њихове тешке патње и злочине који су над њима вршени, одговарају лица која нису у свему томе учествовали и који нису извршили све те злочине. Веома је битно за окривљене којима се суди и за њихове породице, да се утврди истина да овде оптужена лица не буду оглашена одговорним за оно што нису учинили. Наравно, као бранилац оптуженог Славковић Драгана преносим став мог браћеника и свој лични став, да Славковић Драган не бежи од одговорности за оно што је починио, али био би ужасан грех према њему и његовој породици, да одговара за тешке злочине, за монструозне радње које није починио.

Прецизирана оптужница Тужиоца за ратне злочине која је обухватила догађаје у Дому културе Челопек, Економији и Циглани и све што се догађало у тим објектима, а што представља ратни злочин, ставља се на терет Славковић Драгану као непосредном извршиоцу или саизвршиоцу, иако нема ни посредних ни непосредних доказа да је он у свим тим радњама учествовао. На овај начин одговорност за ужасне и

монструозне злочине које су починила друга лица, која се у овом предмету не процесуирају, практично се стављају на терет Славковић Драгану и оптуженима Кораћ Ивану, делимично Филиповић Синиши и Драгићевић Драгутину. Њима се стављају на терет најмонструознији злочини које несумњиво они нису починил. Стављају се на терет монструозни злочини за које сведоци - жртве указују да их је извршио Вучковић Душан звани "Репић" коме се не може судити јер је у међувремену умро, као и злочини за које сведоци и жртве кажу да их је непосредно извршио извесни "Пуфта" коме се овде не суди, јер није обезбеђено његово присуство нити је од стране полиције или Тужилаштва дато објашњење да ли је ово лице идентификовано, да ли је утврђено где се налази, да ли је за њим расписана потрага, потерница или слично, бар ми то овде не знамо, званично.

У оптужници се описују радње у којима према наводима првобитне оптужнице, а и ранијег захтева за спровођење истраге, се говори да су у истима учествовали и извесни "Сава" и "Саша". Судско веће је вероватно извештено да се против ових лица води поступак у неком другом предмету, али браниоци и окривљени о томе немају званичних сазнања, нити им је доступан доказни материјал везан за поступак који се евентуално води против тих лица. Поставља се питање, ако за све ове злочине који су се догодили у Дому културе Челопек, Еконимији и Циглани, одговарају овде присутни оптужени, онда то значи да друга лица за исте ствари не могу ни да буду процесуирани. У прецизираној оптужници у односу на Славковић Драгана, Кораћ Ивана, Филиповић Синишу и Драгићевић Драгутину у тачци III-1, да су Славковић и Кораћ 10.06.1992. године тукли браћу Капићић, а потом одвели из Дома културе Челопек Капићић Смаила, Сеада и Ениза и да се они више нису појавили међу живима, то онда значи по Тужилаштву, да су они изведени, те раније тучени, злостављана браћа Капићић, одведени из Дома културе Челопек, а што има за последицу да се они више нису појавили међу живима. Тужилац на овај начин намеће закључак да су наведени оптужени претукли браћу Капићић а и да су учествовали у евентуалном њиховом лишењу живота, без иједног доказа о томе. Једна конструкција која је врло опасна у оваквим предметима, јер иако тужилац не каже лишили их живота, врло је јасно какав закључак следи након овакве анализе, поготово што несумњиво ми у Дому културе Челопек, то се слажу сви, и оштећени и сведоци, жртве, било је много лица, неке, за неке се покушало утврдити ко су, за неке се баш није много ни покушало утврдити ко су, већина од њих су неки мештани тамо, наравно сви ти који су се појавили као сведоци из Босне и Херцеговине кажу да они уопште не би никакве злочине, се никакви не би ни догодили, да нису дошли неки из Србије. И то је, наравно, потпуно

бесмислено, тј. да би они живели у миру и љубави као што су живели и пре рата, такође бесмислено у догађањима која су се сада збила и у таквим крвавим сукобима и етничким разрачунавањима и не знам каквим осветама из претходних ратова.

Анализом исказа сведока жртава из Дома културе Челопек, не произилази такав закључак Тужиоца. Сведоци - жртве у Дому културе Челопек у својим првим исказима не могу да идентификују на поуздан начин лица која су их злостављала том приликом када су малтретирана браћа Капицић и када су изведени из Дома културе Челопек, али ниједан од њих не тврди да је Славковић Драган звани "Торо" био тај који је несумњиво тукао браћу Капицић и лице које је извело из Дома културе браћу Капицић. Ми смо имали прилике јуче да чујемо завршону реч тужиоца, који је извукао један исказ, односно део једног исказа, једног заштићеног сведока који каже, ово демантује. То је један део исказа. Али ми смо саслушали на те околности јако пуно сведока. Ја, наравно, овде могу да извучим тако све те друге исказе који не говоре тако. Али, чему би нас то одвело, то је ипак, нешто ће суд морати да ради када буде радио пресуду а и ми, наравно, када будемо радили жалбу, јер би такве завршне речи трајале данима, ако би о поступку, где су саслушавани сваки сведоци у односу на сваки детаљ, извучили све другачије исказе. Тужилац има право да на начин на који је то дао завршну реч, овај, извуче оно што подржава оптужницу. Али извући из стотине сведока који су саслушани овде, само један сегмент, једну реченицу из исказа и да то буде потврда оптужнице, а да то значи занемарују се сви остали искази који говоре нешто сасвим другачије, је мало бацање прашине у очи судском већу. Но, наравно, и судско веће зна предмет, па то претпостављам неће баш то такав утисак и оставити на веће. Ја као бранилац то нећу радити, иако бих то, наравно, могао. Задржаћу се на стварима за које сматрам да у завршној речи треба рећи, а оно што треба казати неком другом приликом, онда ће се то неком другом приликом и прецизније наводити.

Дакле, има разних изјава ових сведока, различитих у времену када су давани њихови искази и различите представе појединих сведока о истом догађају, тј.има различитих виђења тог догађаја од стране појединих сведока, а исти сведоци овај, па и друге догађаје у погледу непосредних извршилаца, другачије описују. Не доводи се у сумњу да су у Дом културе Челопек, између осталих жртава, били заточени и браћа Капицић. Ја не доводим у сумњу да су браћа Капицић била и малтретирана у том истом Дому културе, али тврдим да не постоји ниједан поуздан доказ да је Славковић Драган звани "Торо" извео из Дома културе Челопек, сам или са још неким лицем, Капицић Смаила, Сеада и Енеса. Што је најважније, ово не тврди ни један од сведока -

жртва који су били у Дому културе Челопек и изјашњавали се поводом овог догађаја. Већ сам напред напоменуо, сваки од њих овај догађај описује из свог угла, тј. онако како је он тај догађај видео, са места где је седео и могућности да то добро запази или добро чује. Треба имати у виду специфичне околности у којима су се жртве налазиле у Дому културе који је имао само један прозор високо при таваници, у једној просторији где је сабијено много људи у паничном страху за своје животе, који покушавају да буду што неприметнији и наравно у таквим околностима је потпуно логично да не могу у потпуности или уопште да виде шта се догађа у неком другом крају простора, а самим тим и да идентификују лица која су ушла у Дом културе и ко шта од тих лица ради конкретно. Управо због тога, описи догађаја, а посебно радње које поједина лица врше и на крају опис и идентификација конкретних извршилаца појединих радњи су најпоузданија у време када они тај исказ дају најближе времену догађања.

Тужилаштво је у оваквом предмету било дужно да обезбеди сваки могући траг, а посебно лица која су у овим догађањима учествовала. Несумњиво, према изјавама заточених у Дому културе Челопек, у односу на овај догађај који сада анализирамо, а и у односу на друге догађаје које ћемо касније анализирати, говоре о учешћу већег броја лица и опису који није довољно прецизан, па се у односу на нека лица понавља тако да већи број ових сведока - жртва, мешају по конституцији, по висини, лица као што је "Кобра", "Торо", па и "Пуфта" и слично. У овом поступку смо дошли до несумњивог сазнања да у том периоду на територији општине Зворник, постоји више паравојних формација и то такозване. "Жуте осе" чији је вођа Војин Вучковић звани "Жућа" и у којој се несумњиво налази његов брат Душан Вучковић звани "Репић", а према изјави Сенише Филиповића у тој јединици је био и Сениша Филиповић и још нека друга лица као што су "Топола" и други. Даље, у том периоду постојала је и јединица којом је командовао Пиварски Стојан у којој су се налазили, поред осталих, и Кораћ Иван, Славковић Драган и други. Постојала је јединица којом је командовао извесни Гогих из Лознице у којој су се налазила разна лица "Штука", "Сарма" и слично, али су постојале и групе мештана, Срба, међу којима су били "Ђовани", "Кобра" и други. Сва ова лица и још многа друга, помињу сведоци - жртве у Дому културе Челопек. Описи ових лица су, као што сам напред напоменуо, врло непоуздани, јер према опису не може се поуздано утврдити ко је од тих лица коју конкретну радњу вршио. Ово је логично због положаја у коме су се налазиле те жртве и описи и прикази које ти сведоци - жртве ратних злочина дају у својим првим исказима су, по мени, најпоузданији. Ово пре свега, зато што су њихови утисци тада најсвежији. Када дају те своје прве исказе пред

државним органима Републике Босне и Херцеговине, ови сведоци немају ниједан разлог да прикрију било коју чињеницу, немају ниједан разлог да не кажу да Славковић Драган звани "Торо" нешто није урадио уколико су видели да је то урадио. Немају никакав разлог да Славковић Драгана званог "Торо" изузму из неког догађања ако су то видели или чули том приликом. Кажем да немају никакав разлог да Славковић Драгана изузму из неког конкретног догађаја који описују, јер своје исказе дају пред државним органима своје државе, значи не постоји страх за њихову безбедност.

Када је то тако, онда је сасвим логично питање због чега ниједна од тих жртава за догађај који овом приликом анализирамо, није навела да је баш Славковић Драган звани "Торо" тукао неког од браће Капицић, сам или заједно са још неким лицем извео из Дома културе Челопек, Капицић Смаила, Сеада и Ениса. Они и тада знају да је у Зворнику био и извесни "Торо" или мајор "Торо" значи помињу га као лице које им је познато као надимак који су чули. Дакле, не постоји разлог да они Славковић Драгана званог "Торо" или "Торо Мајор" изоставе из овог догађања уколико су видели или чули да је он у истим непосредно учествовао.

Тужилац се у оптужници, у односу на ову тачку оптужнице, позива на исказ заштићеног сведока "Један". Овом приликом треба одмах указати да у овом предмету постоји и заштићени сведок "Два" и да се ради о браћи. Да су обоје заточеници у Дому културе Челопек и да су обоје своје исказе, којима суд располаже, дали тек на главном претресу, ако се изузме непосредно пре тога саслушање у Тузли. Али врло је битно да заштићени сведок "Један" и заштићени сведок "Два" имају другачији приказ лица која су вршила радње које се у овом догађају по оптужници приписују Славковић Драгану. Наравно, последица различитог приказа извршиоца радње није због тога што ови сведоци желе да терете или пак бране Славковић Драгана, они за то немају никаквог разлога, напротив, имали би више разлога да га терете него да га бране. Просто зато што су они жртве, а Славковић Драгану се суди за догађања у којима су они жртве. Па, самим тим, та чињеница, да је заштићени сведок жртва, а да се Славковић Драгану суди за догађања у којима је он жртва, је била од веома великог значаја да овај сведок на главном претресу представи да га је управо Славковић ударио ногом.

Већ смо раније указали да су сведоци - жртве у Дому културе Челопек били у таквим условима да нису могли да разазнају у потпуности или уопште шта се све непосредно догађа, а поготово да идентификују лица која врше поједине радње према другима али и према њима лично. Ово, пре свега, зато што су главе морали да држе спуштено, да не гледају према лицима која су ушла у Дом културе да их

малтретирају, а сама околност да те људе не познају и први пут их у таквим околностима виде, а да по опису и конституцији има веома сличних људи који их малтретирају, па да је могућност да погреше у идентификацији учиниоца, веома велика. Коначно, заштићени сведок "Један", пре саслушања, је у проторијама Централног затвора изведен ради препознавања и у врсти у којој је био Славковић Драган звани "Торо", истога није препознао као лице које је њих наводно малтретирало и конкретно њега ударило. На главном претресу је председник већа пре него што је овај сведок почео да даје свој исказ, истоме саопштио да се оптужница води према присутним оптуженима, између осталих и према Славковић Драгану званом "Торо" који се налазио у судници и при томе му омогућио да погледа све оптужене међу којима је и Славковић Драган. Славковић Драган је од свих оптужених по овој оптужници, вишљи и јаче конституције. Заштићени сведок "Један" који приликом препознавања у врсти, а препознавање је вршено у свему према одредбама ЗКП-а, није препознао Славковић Драгана званог "Торо". Истог дана на главном претресу је могао да га види међу оптуженима и то је довољан разлог да он у својој свести сложи да крупан висок човек који га је ударио ногом је управо Славковић Драган звани "Торо" коме се коначно за то и суди и који се ту налази у судници. Заштићени сведок "Два" брат заштићеног сведока "Један" је категоричан у изјави да Славковић Драган "Торо" није никога тукао том приликом па ни заштићеног сведока "Један".

Овом приликом поново хоћу да подвучен да се не доводи у сумњу да је заштићени сведок тучен у Дому културе Челопек том приликом, да се не доводи у сумњу да га је неко од лица који су ушли да малтретирају затворенике ударио, на начин како то описује, али не постоји ни један поуздан доказ да је то учинио Славковић Драган. У односу на тачку III 1-б), потпуно је произвољна конструкција да је Славковић учествовао у малтретирању цивила - талаца у Дому културе Челопек на начин да је између осталог тражио да се исти построје у две врсте и да се међусобно туку шамарима. Не доводи се у сумњу изјаве жртава - сведока да су били малтретирани па и на овај начин, не доводи се у сумњу да су их на тај начин малтретирали људи из паравојних јединица, али нема ниједног јединог доказа да је међу тим људима, том приликом, био и Драган Славковић звани "Торо". Посебно ниједна жртва - сведок не каже дословце да је "Торо" или "Мајор Торо" тражио од њега или неког од талаца цивила у Дому културе Челопек, да се међусобно шамарају, туку на начин како је то у овој тачки оптужнице наведено. Дакле, за догађај који се несумњиво десио, за малтретирање талаца - цивила на начин да се построје у врсту и да се међусобно туку, одговорни су људи који су неовлашћено ушли у тај Дом културе том приликом и на овај начин

малтетирали цивиле - таоце и тај догађај се свакако десио, али у том догађају није учествовао Славковић Драган звани "Торо". Тужилац између осталог и њему то ставља на терет, из простог разлога што је он лице које је доступно суду, којем се суди, а Тужилац би желео да један догађај који представља малтретирање цивила - талаца не буде ван оптужења, а да би био у оптужењу мора се ставити на терет неке које је доступан и који је у судском процесу. Наравно, потпуно је логично по Тужиоцу, да и за то треба да одговара Славковић Драган, иако нема ниједног поузданог доказа да је он лично у томе учествовао. О овом догађају су се изјашњавали сведоци - жртве, описивали су радње које су вршила поједина лица, говорили су њихова имена, надимке, тих лица нема у опису ових радњи ни по надимцима ни по именима, уколико је и било покушаја да се њихова имена утврде. Тих лица нема уопште у оптужници, нема ниједног трага о томе да су та лица тражена, да је тражена њихова идентификација, да је утврђено да ли су живи или мртви.

У односу на тачку III-2.а) - заступник јавне тужбе ставља на терет Славковић Драгану и Кораћ Ивану да су неутврђеног дана у периоду од око, само једну напомену, ја када говорим о овим тачкама и подтачкама, ја сам то ишао према оној оптужници пре него што је задњи пут прецизирана, јер сам тада писао завршну реч.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Видим.

Адв. МИРОСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ: Тако да не буде у том смислу, а прецизирана оптужница је потпуно иста, има неких козметичких измена и могуће је другачије ознаке, па бих молио суд да то има у виду. Дакле, у односу на тачку III-2.а), заступник јавне тужбе ставља на терет Славковић Драгану и Кораћ Ивану да су неутврђеног дана, у периоду од око 05. до 10.06.1992. године заједно из Дома културе извели оштећеног Хаџиавдић Хусеина, а затим и оштећеног Хаџиавдић Нурију коме је оптужени Славковић наводно рекао "немој узимати ципеле, неће ти требати", да би се по извођењу оштећених чули пуцњи, а потом из Дома извели оштећеног Ефендић Хасана да би овај видео да су Хаџиавдић Хусеин и Нурија лишени живота и да би то саопштио осталима. Тужилац директно оптужује Славковић Драгана да је учествовао заједно са Кораћ Иваном у убиству напред наведених лица као талаца цивила.

Овакво оптужење Славковић Драгана за убиство које није починио и у коме није учествовао је неосновано. У односу на овај догађај, извођени су бројни докази. Ја бих пошао прво од одбране оптуженог који је објаснио да је његов командант Стојан Пиварски имао један списак лица Муслимана за које је постојала сумња да имају скривено

оружје и да је тим поводом вршио непосредно саслушавања тих лица и због тога одлазио у Дом културе Челопек да би та лица извео и саслушао, али да је и њима, као припадницима те његове групе, давао такве задатке. У односу на конкретни догађај, описао је да је једном приликом био са Пиварским, да је тада био заменик Пиварског извесни "Сплића" и возач Пиварског Стево Радић, да је Пиварски имао дојаву да ова лица имају сакривено оружје и да им је то дојавио један Муслиман кога је том приликом Пиварски повео са собом. Даље је изјавио да су ова лица, када су изведена и када су видели да су откривени, почели да беже, а да је стража коју су сачињавали полицајци резервисти и који су обезбеђивали Дом културе Челопек, запуцали и одмах на лицу места убили једног од ових, а потом погодили и другог који је нешто даље одмакао.

При проверавању одбране окривљеног, суд је морао да пође, пре свега, од исказа које су сами сведоци - жртве који су се налазили у Дому културе Челопек изјавили. Ови сведоци - жртве, ово извођење приказују на другачији начин али зависно и од времена када су своје исказе давали и околности под којима су те исказе давали, а дали су их давали пред истражитељима Хашког трибунала или пред Тужиоцем за ратне злочине у Сарајеву, који је поступао по замолници или на главном претресу. У својим исказима пред Хашким трибуналом, у односу на овај догађај који се несумњиво збио, сведоци указују да та лица није извео Славковић Драган звани "Торо", већ указују на друга лица која идентификују по надимцима и опису. У тим надимцима и описима се не помиње "Торо" већ нека друга лица. У тим надимцима и описима не помиње се «Торо», већ неко друго лице. У каснијем току поступка неки од сведока свој исказ прилагођавају ситуацији да се међу оптуженима који седе у судници налази и Славковић Драган звани "Торо" па тај свој исказ прилагођавају таквој ситуацији из простог разлога што су под утиском многобројних натписа, телевизијских коментара и слично, који прате ово суђење од хапшења Славковића Драгана и других, па на даље. У тим натписима и коментарима се говори о лицима којима се суди за ратне злочине у Зворнику и новинари експлоатишу податке о лицима којима се суди означавајући их као извршиоце злочина у Зворнику, па и ове конкретне радње. Узалудни су сви покушаји одбране, па и самог оптуженог Славковића, да се утврде чињенице везане за сам овај догађај, да се обезбеди сведок кога помињу као "Мали Драган", стражар у Челопеку. Опструкција од стране власти Републике Српске и недовољна активност суда и тужилаштва је резултирала тиме да су на суђењу као сведоци саслушавани полицајци, који нису желели да са потпуном поузданошћу објасне идентитет сведока "Мали Драган". Коначно је у једној каснијој фази поступка, саслушан је сведок Јовановић Драган који

је покушавао на сваки могући начин да прикаже да он уопште у Челопеку није био као стражар већ да је био стражар у затвору Суда за прекршаје. Но, у исказима других сведока помињао се као "Мали Драган" и Степанчевић Драган, очигледно очевидац догађаја, возач Стојана Пиварског, Стево Радић, који је жив и чије се боравиште може утврдити и који би могао дати валидан исказ везано за овај догађај. Такође није обезбеђено саслушање сведока «Сплиће», иако се његов идентитет могао утврдити, обзиром да према неким казивањима је исти био заменик Стојана Пиварског, а суд располаже са списком лица која су сачињавала јединицу Пиварског и који су били на платном списку општине Зворник. Такође је могао да се учини напор да се обезбеди податак о боравишту овог сведока, јер се ради о веома важним чињеницама. Одбрана је ускраћена за све ове могућности, јер нема ту логистику којом располаже Тужилаштво и суд. Да ли дозвољавате да скинем сако, мало ми је вруће.

У односу на тачку III, подтачка 2.-б), Славковић Драгану се ставља на терет Славковић Драгану се ставља на терет да је учествовао у тучи више НН заточених оштећених цивила - талаца у Дому културе, међу њима и Тухчић Алмира, а да је заједно са Кораћем извео из Дома културе Окановић Омера и Мустафић Алију, који нису враћени у Дом културе, а по њиховом извођењу чули су се пуцњи, да би касније иста лица била есхумирана и идентификована после завршетка рата. Овде се ради о сличној ситуацији као и претходно. Из првих изјава оштећених - жртава у односу на конкретна лица Окановић Омера и Мустафић Алију, јасно је наведено да је према једним изјавама извео "Репић", а према неким изјавама исте је извео "Пуфта", али се не помиње Славковић Драган звани "Торо". Наравно, "Репић" је умро, а "Пуфта" је недоступан суду. Остали су докази које је на моје задовољство Врховни суд прихватио да се користе, односно да не буду изузети из овог предмета, а то су изјаве ових лица, дате пред истражитељима Хашког трибунала. Наравно, и у овом случају, остао је Славковић Драган и остала су још ова друга лица која су са њим у судници. Тужилац је линијом, по мени, ја се извињавам, али тако ја то тумачим, линијом мањег отпора са очигледном намером да злочин не буде без учиниоца који ће бити осуђен, одлучио да и ову радњу стави на терет Славковић Драгану, јер боже мој, он је и оптужен и доступан је суду.

Када смо већ код овог догађаја, треба указати и на још једну чудну околност у овом предмету. Поводом злочина у Дому културе Челопек пре више година, вођен је кривични поступак за исто кривично дело према Вучковић Душану званом "Репић" пред Окружним судом у Шапцу. Овај предмет у Шапцу је прича за себе. Можда је један од предмета на који би требало указивати у смислу како не треба радити.

Ту се све радило осим што је имало карактер судског поступка који има за циљ утврђивање кривице и кривичне одговорности конкретних лица за конкретне радње. Предмет је крајње сумарно рађен, са очигледном намером да се прикаже како се нешто поводом ратних злочина у правосуђу Србије ради, а да се уствари не ради ништа. Но, и у том предмету, иако је сумарно рађен, дошло се до неких података који пажљивим читањем тог предмета могу бити врло индикативни. Иако се у пресуди којом се Вучковић Душан оглашава кривим за убиство већег броја цивила заточених у Дому културе Челопек, не наводе тачна имена убијених, већ оријентациона бројка, ипак се може пронаћи понеки намерно или случајно остављени податак о којим се то лицима ради. Међу тим лицима се налази и Окановић Омер. Тај податак је додуше руком написан али се налази у судском предмету, писан од стране тужиоца или судије али свакако је у судском предмету и свакако има једну тежину. Наравно, није доказ, али је вредан тога да се утврди истина. У овом поступку нисмо успели то да утврдимо, питање је да ли би могли нешто урадити, али је било вредно труда. Ово не значи, као што рекох, да је то некакав доказ, не значи да је то пресуђена ствар, али значи да је довољна индиција да се о тој околности поведе много више рачуна. Тим пре, што неки од сведока - жртава, у свом исказу пред истражитељима Хашког трибунала на несумњив начин за убиство Окановића, терете Вучковић Душана званог "Репић".

У односу на тачку III, подтачка 2.-б) навод оптужнице у односу на Славковића је потпуно сумаран, без конкретног навођења од којих заточених цивила је наводно Славковић тражио новац. Није довољно навести само да је он у групи која тражи новац, јер се нигде не види његова конкретна радња да он конкретно тражи некакав новац, није довољно навести да је он присутан када се неки новац изнуђује од затвореника, није довољно навести радњу коју неко други врши у изнуђивању новца, а да се при томе не наведе шта то Славковић конкретно ради и да ли уопште учествује на било који начин у радњама других при изнуђивању новца. У овој тачци оптужнице се наводи да је Славковић заједно са Кораћем и "Пуфтом" тукао оштећеног Ахмета Муратовића без прецизирања које он то конкретно радње предузима, обзиром да нема изричитих изјава да баш Славковић туче Муратовић Ахмета.

У односу на тачку III, подтачка 2.-г), ставља се на терет Славковић Драгану и оптуженом Кораћу да су између 10. и 11.06.1992. године, дан уочи Бајрама, ушли у Дом културе Челопек заједно са Вучковић Душаном званим "Репић" и лицем под надимком "Пуфта", па саглашавајући се сваки са предузетом радњом другог, убијали, телесно повређивали, физички и психички мучили, тукли, злостављали и

нарочито деградирајућим и понижавајућим поступцима нечовечно поступали према оштећенима, пошто су се све време налазили у Дому и својим присуством, понашањем и личним наоружањем стварали уверења код оштећених потпуно безнадежног пружања било каквог отпора. Након тога Тужилац описује конкретне радње које су извршили Вучковић Душан и лице под надимком "Пуфта", а које су радње једна од других монструозније. Од радњи да заточене цивиле изводе на бину и терају их да очеви и синови врше орални секс међу собом, да Вучковић пуцањем из пушке лишава живота четири лица на описани начин, од којих једног малолетног Бикић Дамира пред оцем Бикић Нуријом, до описа када ова два лица Вучковић и "Пуфта" убијају Бикић Шабана на монструозан начин ножем, до догађања када "Пуфта" ножем лишава живота Пезеровић Заима и Атлић Хасана и Капицић Сакиба до ситуације када ножем се иживљава "Пуфта" на заштићеном сведоку "Г", да би на крају ова два лица Вучковић и "Пуфта" наложили петорици цивила - жртава да мртве изнесу, а потом се њима губи сваки траг.

Морам да се осврнем на коначно прецизирану оптужницу. Ово је несумњиво најтежи злочин који је овом оптужницом обухваћен и он даје посебну тежину овом предмету, јер су злочини монструозни, довољно је само слушати радње које су извршене, да се сваком нормалном човеку најези кожа. Мислим да је било веома важно да тужилац направи једну дистанцу између тог злочина и оптужених. Овако, на начин како је то описано, та дистанца не постоји, постоји практично саизвршилаштво у тим злочинима. За најтеже злочине, знате, прво што је теза одбране заснована на исказу Славковића и других доказа да Славковић тога дана није био у Челопеку, али сада изузимам ту причу, када говорим о самом том злочину и оптуживању Славковића и Кораћа и ових других лица за присуствовање и саизвршилаштво са «Пуфтом», «Репићем» и другим у овим страшним злочинима. Мислим да на овај начин је практично пред овим судом и пред јавношћу, ако хоћете, остављено да су кривци за те монструозне злочине Славковић Драган и Кораћ Иван. Са тако тешком оптужницом је тешко живети и тешко је да породица има такву хипотеку, да за неке такве злочине њихови најближи су саизвршиоци, извршиоци, односно да су они једино осуђени за то. Наравно, не сматрам да је те радње требало изузети, не сматрам да оне треба да остану без неке, без осуде, али свести то на лица која су само оптужена, по мени је нешто што бих ја био јако опрезан да сам на месту тужиоца, са таквом једном радњом, јер ово даје печат овог поступка, ове радње и даће печат једној целој пресуди. Имао сам потребу да на ово посебно укажем, јер сматрам да овде није ни најважнија ни одлука, ни казна, најважније је оно са чим треба живети, са таквом једном хипотеком и због тога сам на почетку рекао да ови људи треба да буду осуђени, за

оно што су учинили. Нека носи свако свој крст за оно што је урадио. Али ни они, ни жртве ових најстрашнијих злочина, не смеју да буду у ситуацији да још није решено ко је те злочине урадио, ко за то треба да буде одговоран. Да се не пође са том тезом, они су ту, злочин се догодио, они треба да одговарају. Ја бих то молио да суд има у виду када буде у овом делу доносио пресуду.

Славковић Драган је у својој одбрани децидирано навео да он није припадник јединице "Жутих оса", да никада није био у Дому културе заједно са Вучковић Душаном званим "Репић", да је тог човека први пут видео када је ухапшен. Командант јединице "Жуте осе" Вучковић Војин је потврдио као сведок, да Славковић Драган није био припадник његове јединице "Жуте осе" и да се није дружио са његовим братом Вучковић Душаном ни његовим војницима, Филиповић Сенишом, а Филиповић Сениша који је сам за себе изјавио да је био припадник јединице "Жуте осе" и да је познавао Вучковић Душана је категорично пред судом изјавио да Славковић Драгана не познаје и да га никада није видео пре него што су се видели после хапшења у такозваном. "Специјалном суду". Ја овде имам потребу да додам, да је на инсистирање Славковић Драгана изашао и Драгутиновић и на питање да ли га познајете, такође је рекао да га не познаје и да га је видео први пут овде у судници. Приказ из исказа сведока да је Славковић Драган звани "Торо" долазио неколико пута у Дом културе Челопек, и да су тај надимак "Торо" чули, не доводи се у сумњу. Не доводи се у сумњу да је Славковић Драган приликом једног од тих улазака био присутан када су припадници српских паравојних формација тукли заточене цивиле. Не искључује могућност да је и он некога тада могао да удари, али искључује сваку могућност да је то могло бити у догађају када је био присутан Душан Вучковић звани "Репић". Искључује могућност да је уопште могао бити присутан дан уочи Бајрама тј. прецизније у ноћи између 10. и 11.06.1992. године.

Ниједан од оштећених - жртава који овај догађај уочи Бајрама врло детаљно описују, јер су те ноћи почињени страшни злочини, да је било монструозних злочина извршених од стране лица која они идентификују као "Репић" и "Пуфта" а и нека друга лица, но ни један од њих ни директно ни индиректно не указује да је Славковић у радњама које су описане у тачки III-2. учествовао било каквом својом радњом, а тих радњи је било много, једна монструознија од друге.

Ја сам већ рекао шта ја ту замера јавној тужби и сматрам да је веома лоше од заступника јавне тужбе да за овакав страшан злочин није успео да пронађе праве кривце, непосредне извршиоце најмонструознијег злочина, а по мишљењу одбране, за то су постојали услови, обзиром да су та лица идентификована по имену и презимену,

Тужилаштву је стајало на располагању широка логистика коју је могло користити, а истовремено, а истовремено и правна средства која је могао искористити. Није за утеху да ће непосредни извршиоци некада бити пронађени и одговарати за конкретне радње. Није за утеху Славковић Драгану и његовој породици, јер у пресуди коју суд може донети на основу овакве оптужнице, може стајати да је Славковић Драган звани "Торо" из Краљева вршио ратни злочин над цивилима заточеним у Дому културе Челопек, на начин да очеви и синови међусобно врше орални секс, да се кољу заточени цивили, да им се урезају крстеви по челу, да се дете убија пред оцем и још све страшније што је описано у оптужници, а што Славковић Драган несумњиво није учинио. Није довољна утеха за Славковић Драгана што у оптужници стоји да се његово учешће своди на томе што је био присутан па је својим присуством и личним наоружањем стварао утисак код оштећених безнадежног пружања било каквог отпора. И тужилац и суд морају да имају у виду да правна конструкција и правна гимнастика није довољно јасна људима који се не баве кривичним правом. За породицу Славковић Драгана, за Славковић Драгана, за његове рођаке и пријатеље, за све који га познају, за оштећене и њихове рођаке и пријатеље, таква пресуда би значила да је Славковић Драган извршилац ових монструозних злочина које је тешко и речима описати, а да се човек при томе не загрдне. И тужиоцу и суду је јасно да Славковић Драган ниједну од ових радњи није извршио али то неће бити јасно народу уколико буде оглашен кривим за овај део оптужнице.

У односу на тачку III, подтачка 2.-д) - Славковић Драгану се ставља на терет да је ударио Тухчић Ејуба, цивила заточеног у Дому културе Челопек, од ког ударца је оштећени пао и ударио главом у зид, а касније умро, те да га је на тај начин лишио живота. Овакво директно оптуживање Славковић Драгана да је лишио живота Тухчић Ејуба је у најмању руку по мени непрофесионално. Молим судско веће да ми не замери што ћу своју анализу почети са мојим виђењима доказивања кривичног дела убиства. Да бисте имали кривично дело убиство, морате да имате жртву. Значи, без леша нема убиства. Ако имате леш, онда морате имати узрок смрти, да би сте утврдили узрок смрти морате имати обдукцију. У односу на чињеничну квалификацију тужиоца да је Славковић Драган лишио живота Тухчић Ејуба, од свега овога нема ништа. Нема ни помена да је и покушаја било утврђивања узрока смрти Тухчић Ејуба. Да ли је смрт код Тухчић Ејуба наступила убиством из ватреног оружја, клањем или из хладног оружја, или пак се ради о неком другом узроку смрти, то није утврђено. Да ли је то могло да се утврђује или не потпуно је без значаја. Али, немамо доказ о узроку смрти Тухчић Ејуба. Тужилац полази од исказа који су у каснијој фази поступка дали

неки од сведока, да је Славковић Драган ударио Тухчић Ејуба и да је он приликом пада ударио главом и изгубио свест. При томе, Тужилац је имао на располагању исказе других сведока и у ранијој и у каснијој фази поступка, који указују да је то урадило неко друго лице и означавају га са надимком и описом. Има неких сведока који то ударање Тухчић Ејуба приписују трећем лицу и означавају га са надимком и описом. Зашто се тужилац определио на Славковић Драгана, то вероватно само тужилац зна, али зашто се определио да је Славковић Драган лишио живота Тухчић Ејуба, то по мени мислим да није могао знати ни тужилац, јер да ли је Тухчић Ејуб лишен живота, односно да ли је смрт наступила услед коме, услед тога што је имао такав тежак потрес мозга, прелом лобање или шта ја знам, или, пак, је убијен ватреним оружјем, ми то нисмо утврдили, погледали смо на документ камери овај неке извештаје о лицима која су пронађена, конкретно за Тухчић Ејуба, ако се то добро погледа, ако се ја нисам преварио, каже, постоји устрелна рана у теменом пределу, а и посебно је место где је пронађен, тако да је по мени ово, да је лишио живота Тухчић Ејуба, није утврђено. Чак и да то не постоји, не може се извући закључак на основу изјава сведока, пао је после ударца, није се више будио, изгубио је свест. Да ли је Тухчић имао неких других органских проблема, шта је узрок смрти, да ли то има непосредну везу са ударцем који је задобио, са падом, то нисмо утврдили. Добро.

У односу на тачку III, подтачка 3., тужилац ставља на терет да је Славковић Драган неутврђеног дана, а након 10./11.06.1992. године, пуцњем из пиштоља у колено Хацић Изету нанео тешку телесну повреду. Овај навод тужиоца заснива се на исказу једног сведока, конкретно заштићеног сведока "Два". Сматрам да ова чињеница није у довољној мери расветљена, Славковић Драган је описао да је био присутан када је рањено ово лице у колено али да он то лично није учинио и описао је догађај како се то збило, а ова околност је требала бити још пажљивије разјашњена, па је по оцени одбране неутврђена, за сада.

Измењеном и прецизираном оптужницом Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије под тачком IV-а), ставља се на терет Славковић Драгану и Кораћ Ивану наводно извршени злочини на Пољопривредном добру Економија, па у подтачци а) се то конкретизује са наводима да су наведени окривљени дана 05.05.1992. године, када је на Економичку доведено дванаест цивила муслиманске националности, у просторије Економије неовлашћено ушли оптужени Славковић Драган, оптужени Кораћ Иван са лицима Савић Гораном и лицем под надимком "Пуфта" према којима се поступак не води по овој оптужници, и да су се саглашавајући сваки са предузетом радњом другог, тукли више до сада

неидентификованих оштећених по разним деловима тела наневши им бројне телесне повреде. Потпуно је нејасан овај део оптужнице јер у претходном делу тужилац наводи да је у периоду од 05. до 12.05.1992. године боравило више цивила муслиманске националности међу којима су били оштећени Реџић Мухамед, оштећени сведок "У", сведок "Четири", Коркутовић Кемо, Фазлић Есад, Буквић Бего, сведок "Бета", сведок оштећени "Т", Даутовић Несиб, Ширак Исмет, оштећени сведок "Ф", Авдиспахић Јусуф, Хусеиновић Мехо, Буљубашић Абдулах звани "Бубица", Цихић Сефудин, Авдић Алмир и Авдић Сенаид, дакле седамнаест лица, ако сам ја то добро пребројао у уводном делу ове тачке оптужнице, а у односу конкретно на подтачку а) каже доведена група од 12 цивила муслиманске националности, а да су Славковић и Кораћ тукли више до сада неидентификованих оштећених. Сада је потпуно нејасно да ли су ти оштећени које су наводно тукли Славковић и Кораћ лица која нису поменута напред, јер ако се међу тим лицима налазе и оштећени које су наводно тукли Славковић и Кораћ, онда они нису неидентификовани, али очигледно тужилац није мислио на та лица, јер би било логично да их означи или именом и презименом или ознаком за заштићеног сведока. Дакле, ради се о неким другим неидентификованим оштећенима. Оваква анализа може се извући само на основу текста како је те чињенице навео заступник јавне тужбе. Ово не истичем само због формалних разлога, већ, пре свега, због тога што ће се у каснијем делу оптужнице под подтачкама б) и даље, у даљој конкретизацији наводних злостављања и малтретирања вршених од стране Славковић Драгана, помињати имена лица која су и иначе наведена у уводном делу ове тачке. Дакле, према намерним или ненамерним наводима из овог дела оптужнице под подтачком а) могао би се извући закључак да је тужилац под навођењем "више неидентификованих оштећених" имао у виду неке друге оштећене који су били заточени на Економији, а не оштећене Буљубашић Абдулаха, заштићеног сведока "У" о којима конкретно у даљем тексту оптужнице наводи инкриминације за Славковић Драгана. По мени је ово доста важно за став одбране поводом оптужнице као целине, јер тужилац у односу на Славковић Драгана иначе генерализује његову улогу у односу на сва лица која су била заточена у Дому културе Челопек, просторијама Економије и Циглане и у односу на све те оштећене који су били малтретирани од било кога, ставља на терет да је у томе имао своје учешће Славковић Драган звани "Торо". По мени, ово је веома опасна конструкција од стране заступника Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, јер се на тај начин Славковић Драгану званом "Торо" практично стављају на терет сви злочини који су извршени у наведеном периоду у Дому културе Челопек, Економији и на Циглани, без обзира да ли је он лично био присутан приликом вршења

тих злочина, да ли је на било који начин узео учешће у вршењу злочина и без обзира да ли је он у односу на радње које су предузимали други, имао негативан став и сукобе са неким од припадника паравојних јединица, а управо поводом злочина које су ти људи вршили. Овом приликом имам у виду одбрану Славковића, који каже, да је имао управо таквих сукоба, са припадницима паравојних формација, па и мештанима који су вршили такве злочине и да је чак долазило до могућности оружаног сукоба.

Тужилац у немогућности да се у овом предмету процесуирају прави конкретни извршиоци злочина и то оних најмонструознијих, те њихове радње ставља на терет између осталог и Славковић Драгану званом "Торо". Ја сматрам да ово није у реду, не само према Славковић Драгану и његовој породици, него према свим оштећеним и њиховим породицама, јер оштећени и њихове породице имају право да знају ко је конкретно заклао неког њима блиског лица, ко је конкретно неком од њему блиских лица одсекао уво или полни орган, јер и тога је било у овом периоду, ко је малокалибарском пушком пуцао у малолетно лице пред његовим оцем, ко је урезивао крстове на челу оштећеног или њему блиског лица. За оштећене и њихове породице неће бити довољно што ће се то генерализовати и ставити на терет Славковић Драгану "Тору", као неке ко је у томе узео своје учешће, на начин како је то описао тужилац, иако он те конкретне радње није извршио. Он је одговоран јер је тада припадао паравојној јединици коју је водио Стојан Пиварски, а која је у том периоду била у Зворнику и чији су неки припадници учествовали у конкретним злочинима.

У првобитној оптужници тужилац је пошао од тога да је Славковић Драган припадник паравојне јединице "Жута оса" и то не случајно, јер подаци којима је тужилац тада располагао, јасно су указивали да Славковић Драган није припадао јединици "Жуте осе" чији је командант био Вучковић Војин, али је за Тужилаштво било веома угодно да и Славковић Драган, а и други који нису припадали тој јединици, буду означени као њени припадници због већ познате чињенице да је управо ова паравојна јединица означена као јединица која врши ратне злочине, као јединица која хапси министра Владе Републике Српске, као јединица која малтретира чланове територијалне одбране и општине Зворник у том периоду и као јединица чији су припадници коначно ухапшени и спроведени у Бијељини баш те 1992. године али и да је њеном команданту и његовом брату Душану Вучковићу, "Репићу" суђено за ратне злочине над цивилним становништвом пред Окружним судом у Шапцу. Дакле, тужилац се "наслонио" на већ познату и у медијима експлоатисану причу о терору који врши паравојна јединица "Жуте осе" у Зворнику у том периоду и

која се означава као одговорна за злочине који су тада вршени. Оваква теза је наравно подржана и од стране припадника војних и цивилних власти у Зворнику у том периоду, јер ово из простог разлога јер се на тај начин желело искључити или бар умањити одговорност истих за догађања у Зворнику у том периоду али и пре свега учешће лица са територије општине Зворник који су вршили војне или полицијске дужности у том периоду, а чије учешће и допринос у вршењу ратних злочина у Зворнику у овом периоду није мали.

Ово се у току поступка јако добро могло видети јер су војне, полицијске и цивилне власти у Зворнику одрицале да су имали било каква сазнања о томе да су вршени било какви злочини у Зворнику у том периоду, па и сазнања да им је познато да су постојали логори у Дому културе Челопек, Економија и Циглана. Мештани са тог подручја, међу којима су и припадници резервног састава полиције, а којима је била дужност да обезбеђују лица која су у затвору на Економији, у Дому културе Челопек, у техничкој школи Каракај или у Суду за прекршаје, сви до једнога тврде, да они нису могли никог спречити да улази у просторе где су заточени цивили, лица муслиманске националности, а поготово припаднике паравојних организација, не могу се сетити ко је конкретно био на стражи, не могу се сетити ко је, када и на који начин злостављао неког од заточених Муслимана које они треба да обезбеђују, не могу да се сете да ли о томе извештавају више органе и слично. Не могу да се отнем утиску да ова лица, која су саслушавана као сведоци, свесно прећуткују чињенице које су им познате са очигледним страхом да ће се у изношењу истине утврдити и њихова конкретна одговорност, па можда и учешће у неким од злочина.

Ово се потврђује и овом чињеницом да је у току овог поступка Кантонални суд у Тузли увелико радио и практично како се који сведок овде појави, они га само преместе мало у Тузлу или обрнуто, из Тузле овде, тако да су лица која су долазила овде нама да сведоче, већ били у једном, имали једно стање да ће они бити оптужени, или ће бити позвани у Тузлу као сведоци, па од сведока претворени у оптужени, у сваком случају, давањем њихових исказа је условљено том ситуацијом и околностима под којима су те исказе своје давали. А то је, наравно, имало за штету у целом овом поступку, а конкретно за Славковић Драгана кога ја браним, јер изношењем пуне истине би се утврдила, потврдила одбрана Славковић Драгана, да он у периоду који се наводи у оптужници, као припадник војне јединице Пиварског, а касније као лице које није припадало ниједној војној јединици, него је имао радни однос у Циглани, није никога убио. Он и сам каже, одговоран је јер у том периоду и у том времену, је у тим околностима, се десило да је и некога ударио, тукао и он описује то и то од самог почетка, мислим да ово што

тужилац у завршној речи је рекао да је он током поступка повећавао своје учешће, није у реду. Он је од самог почетка, Славковић Драган рекао шта је урадио, која је лица тукао. Да ли је он то рекао у почетку, био сам два пута у Челопеку, после је рекао, био сам три пута, мислим, или четири пута, је небитно. Он децидирано говори, нисам био ноћ уочи Бајрама, а то је тај монструозни догађај, нисам био ноћ Видовдан. Ми имамо овде два кључна догађаја: све ово што се између догађаја, представља или ситуацију која је у свести затворених лица, да су већ под оним утиском који су преживели, поводом ова два догађања и између њих, али они свакако не дају печат овој оптужници. Они представљају несумњиво једно понашање које није у реду, представља, има вероватно и елементе кривичног дела, за које су оптужени, али не дају печат овој оптужници. Печат овој оптужници би требало да дају два догађаја, један од њих, наравно, није обухваћен оптужницом, јер је суђен у Шапцу, то је убиство на Видовдан и наравно овај злочин у ноћи уочи Бајрама. Ако неко мисли да ће решити овај предмет, тако што ће ова лица бити осуђена, ослобођена, било шта да се уради, а да се на тај начин само протури кроз оптужницу или кроз пресуду догађај у ноћи уочи Бајрама, то се грдно вара, јер то неће решити, неће имати сврху овог поступка. За оштећена лица, за која су имала те највеће патње, ако се то не реши, ако се не буде спровео поступак и утврдила тачна идентификација и осуда лица која су те злочине урадила, остаћемо са нечим што није утврђено. Ја мислим да овај институт суђења у одсуству и још разне могућности, нису коришћене, наравно, не говорим о овоме што је умро, човек је умро па умро, али има других који су остали живи, али би се утврдиле околности. Мислим да, ја се поново враћам на ту ствар да овде оптужени по мени, не могу бити осуђени за оно што нису учинили. А осуђени по оптужници у којој је обухваћен злочин, ноћ уочи Бајрама, би то наравно представљало, без обзира што се тамо наводи, својим присуством и тако даље и тако даље. Оно што следи иза тога је овај сврха целог поступка. Хајде да се вратимо на оно што сам већ почео, неће још много.

У односу на тачку IV-а), подтачка б), наводи се да је у просторије Економије ушао Славковић Драган заједно са извесним Савић Гораном и том приликом претукли Буљубашић Абдулаха описујући да га је Славковић испитивао и тукао ногама и рукама, а Савић Горан му са врата скинуо златан ланчић.

У односу на овај део оптужнице, Славковић Драган је признао да јесте тада био са Савић Гораном на Економији и једина радња коју је том приликом предузео, је што је ударио Буљубашић Абдулаха и то је једини пут када је био на Економији и то да ли је урадио из разлога што је чуо да је овај у време када су муслиманске снаге држале град Зворник, у реду за хлеб пришао једној Српкињи и хватао је за груди. Да ли је то

тачно или није тачно, да је то Буљубашић урадио и да ли је то њему речено, на тај начин или већ како, ми то сада можемо да нагађамо, али сигурно је постојао неки од таквих мотива које описује Славковић, да је ушао и баш Буљубашић Абдулаха ударио, значи према њему се односио на тај начин, значи био је неки од тих мотива, који наравно нема никакве везе са овим причама о Буљубашићу као возачу директора «Глинице» и тако даље и тако даље, што Славковићу наравно није било познато, јер је то на самом почетку када је дошао у Зворник, али је радња коју је он предузео, он урадио и несумњиво је та радња која нема оправдање и за то је одговоран. Дакле, радња коју је починио Славковић Драган се не може оправдати јер је Буљубашић Абдулах цивилно лице које се налази у затвору и начин на који је то Славковић урадио, није дозвољен и за овакву радњу свакако је одговоран.

У току поступка је изведено пуно доказа на околности везане за Буљубашић Абдулаха званог "Бубица", питани су о томе многи сведоци, утврђено је да је трагично завршио овај Буљубашић и да је есхумиран. Утврђено је да је овај Буљубашић неког другог дана зверски мучен од неког другог лица, али околности под којима је Буљубашић умро, нису утврђени, јер ту имамо пуно ствари на које су се изводили докази, те капетан Обреновић возио неким камионом у Дом културе, био мртав, није био мртав, многе ствари су остале нејасне о узроку смрти Буљубашић Абдулаха, али да је био заточен, да је био ударан од стране Славковића, је утврђено и оно што ја као бранилац Славковић Драгана, у овом делу сматрам да је та радња доказана, у односу на ово ударање као радњу и елемент кривичног дела.

У односу на тачку IV, подтачка б), - наводни злочини на Циглани у подтачци а) ставља се на терет Славковић Драгану да је више пута самостално или заједно са Кораћем и лицима Ћилерцић Сашом и Савић Гораном нечовечно поступао према оштећенима који су били затворени у објекту Циглане, тако што је изводио различите групе оштећених и наређивао им да за његов рачун пљачкају напуштене куће муслиманских па и српских власника на подручју Зворника, а опљачкану робу скривао на Циглани и потом пребацивао у Републику Србију. Дакле, то пише у оптужници

У односу на ове околности окривљени Славковић Драган је објаснио да је након одласка са подручја Зворника и повратка у Краљево, од садашње супруге, а са којом је тада био у ванбрачној вези, добио поруку да је остала у другом стању и пошто је иста остала у Зворнику и радила у Циглани, као секретарица или радник, ја сада то нисам могао утврдити, а несумњиво је радила, одлучио је да се врати и као цивил се запослио у Циглани на пословима обезбеђења фабрике. На то радно место га је запослио лично директор фабрике Циглане Миша

Јовић и одредио му да је његов посао да врши надзор над стражарима који чувају цивиле муслиманске националности који су затворени у Циглани и који имају радну обавезу у тој фабрици, а и да та лица прати када они по радној обавези ван круга Циглане по граду Зворнику прикупљају грађевински материјал и предмете из напуштених кућа које треба донети у Циглану, очистити их јер је постојала могућност да се у фрижидерима заостале намирнице покваре и да дође до заразе или већ из других разлога које је изнео Славковић Драган. Славковић Драган је добио потврду лично потписану од секретара општине Зворник Стеве Радића која му служи за легитимисање пред полицијом и другим властима у Зворнику када врши пратњу ових лица која су у радној обавези. Дакле, искључује се могућност да је он наређивао да се врше пљачке већ је спроводио одлуку власти у Зворнику конкретно секретара општине Стеве Радића и директора Циглане Мише Јовића.

Такву одбрану потврдио је сведок Миша Јовић, али видели смо да је сведок Миша Јовић тај свој исказ давао неповезано, у једном великом страху, да бисмо коначно пре неки дан, добили од тужиоца да је Миша Јовић у једном другом предмету, нашао и ту потврду, нашао неку потврду и дао. Зашто је то, то је опет онај део о селективном пружања, не кажем да је ово, не говорим да то има везе са тужиоцем, него говорим о свим учесницима у поступку, па и сведоцима. Бојећи се за некакву своју одговорност, а тих одговорности несумњиво има, ја нећу да се сада упуштам шта би била одговорност Мише Јовића, али тај страх има некакав разлог и ово дозирање достављања документа, које он има код себе, јер ако неко се позива за нешто за шта зна зашто се позива, поседује неке потврде, које чува толике године, а да их у моменту када то мисли да више неће њему сметати у неком поступку. Тако ја то логицирам.

На основу саслушања сведока - оштећених који су били у овој радној обавези, тужилац је закључио да се радило о злочину над цивилним становништвом. Лица која су се изјашњавала по овоме, сведок "У" и други, наравно да нису имали сазнање да ли они то раде по наредби власти у Зворнику и директора Циглане Мише Јовића и они наравно пред собом имају само лица која их прате у извршавању те радне обавезе, а то они третирају као пљачку. Да ли је налог надлежних из општине Зворник и директора Циглане Мише Јовића био на закону заснован, да ли се радило о кривичном делу, по мени, тужилац није анализирао, а требало је, јер ставити на терет окр. Славковићу вршење ратног злочина за оно што он ради у извршавању своје радне обавезе, је некоректно. Ово кривично дело има и може се извршити, наравно, само са директним умишљајем. Човек има радну обавезу, радна обавеза се састоји, између осталог, да лица која су ту, која треба да прати да они

овај преузимају грађевински материјал, улазе у напуштене куће и тако даље. Тужилац је покушао да анализира термин «пљачка». Мислим, уопште уношење термина «пљачка» у оптужницу, у један правни акт, када тај термин више не постоји у кривичном праву, ми сада то треба да објашњавамо шта то значи као пљачка.

Да резимирам: у претходној анализи нисам се бавио свим појединачним исказима и појединачним доказима јер је то практично немогуће у обиљу материјала који је у овом предмету дат, хиљаде страница исказа сведока, оштећених, окривљених, транскрипти са главних претреса, писмене документације, мапе, видео снимци и слично. Но, надам се да ће суд сваки од тих докумената пажљиво размотрити, пажљиво ценити, упоређивати исказе свих сведока оштећених у односу на конкретне радње извршења кривичног дела које се ставља на терет Славковић Драгану, извести правилан закључак о сваком од изведених доказа. Надам се да суд неће прихватити тезу тужиоца да су искази сведока који су касније дати током поступка пред судом, веће доказне снаге него искази који су дати у раној фази поступка, а поготово да ће имати у виду изјаве оних сведока датих пред Хашким трибуналом или пак датих пред државним органима Републике Босне и Херцеговине о истим догађањима, али који су временски ближи догађају и да ће имати у виду да су сећања ових лица о истим догађајима била свежија у то време, па самим тим, и у вези процењивања исказа сведока који су дати на главном претресу или у некој другој фази која је временски даља од догађајима о којима се изјашњавају.

Надам се такође да суд неће подлећи пресији под којом је вероватно Тужилаштво за ратне злочине, да злочин у Зворнику мора бити заокружен овом пресудом, јер то би била страшна неправда, не само према овде присутним окривљенима, него и према оштећенима и њиховим породицама. Хтео то суд или не, на тај начин би практично били аболирани они који су извршили најтеже злочине, а који због ових или оних разлога нису могли бити процесуирани пред овим судом и пред овим већем.

Молим суд да приликом одмеравања кривичне санкције има у виду стварно учешће и значај радњи које у догађањима које процесуира има Славковић Драган звани "Торо", да има у виду стварни значај његовог учешћа, да се не поведе само формалном законском квалификацијом, већ да приликом процесуирања нечега што представља догађај ратни злочин на територији општине Зворник у 1992. години, има у виду тачно оно што је урадио Славковић Драган звани "Торо" и колики је значај његове радње. Не би било у реду, да због укупне тежине злочина који су извршени у Дому културе Челопек и Економији па и Циглани, Славковић Драган поднесе терет свих тих злочина иако је

неспорно да у најтежим злочинима није учествовао, није могао да их спречи, није био ни у каквој функцији фактичкој или формалној да тако нешто спречи, а да при томе има у виду ратне околности у првој половини 1992. године на територији општине Зворник. Под тим ратним околностима подразумевам један свеопшти хаос где војска ЈНА, иако је фактички присутна, формално више није војска ЈНА иако поседује војну силу да значајно утиче на обезбеђивање и заштити свих угрожених житеља општине Зворник. Она неспорно има један пасиван став јер се не ради о такозваним "војним стварима" већ би то наводно требало да регулише полиција. Када се говори о полицији на територији општине Зворник, утврђено је да те полицијске снаге, које су имале неку силу, нису ништа предузимале да врше свој посао, да обезбеђују ред и мир и поштовање закона, а пре свега, заштиту свих лица, без обзира на националност. Напротив, припадници резервног састава те исте полиције су били пасивни посматрачи злочина који се догађају над лицима која они треба да обезбеде, а постоји сумња да су за неке ствари веома одговорни јер се не може прихватити да они баш ништа нису могли да предузму да се злочини спрече, јер они то нису ни покушали иако су били наоружани, иако су били у комуникацији са својим надређеним старешинама у Полицијској управи Зворник. Дакле, за један општи хаос сnose одговорност сви који су на овом терену у том периоду деловати и располагали или војном или полицијском силом или цивилном влашћу.

Приликом одмеравања висине казне у односу на Славковић Драгана, наравно, ја сам овде само изоставио једну ствар коју бих хтео да напоменем, јер сам веровао, завршну реч сам писао пре него што је суд одлучио о мом предлогу за вештачењем или експертизом једног стања које је владало у општини Зворник и стања људи који нормални дођу на ратиште, у једну ненормалну ситуацију, ситуацију општег хаоса, клања, губљења живота, страха за своје животе, како се понашају и какви су њихови, како то детерминише њихове ставове, понашања, размишљања и тако даље. Било би врло корисно, по мени, да је то урађено, јер би могло да се са ове дистанце, ипак је то велика дистанца, сагледају околности под којима се све ово догодило. Ја сам покушавајући да пронађем ко би то могао да уради и да ли су такве некакве експертизе рађене, нажалост утврдио да се, колико сам ја упознат, нико се озбиљно са тим није бавио. Имамо силне докторе, психијатре, неуропсихијатре и тако даље, нисам ништа нашао да је то код нас нешто рађено, можда нисам све видео. Али сам за сведоке које сам предложио, чуо да се они тиме највише баве. Ми смо саслушавали разна лица овде, такозване експерте за разновразне ствари, за много мање

значајне околности. Но, вероватно је важно када се који предлог изнесе, можда због тајминга или нечег другог, добро, не улазим даље у то.

Приликом одмеравања висине казне, треба имати у виду и породичне прилике окривљеног. Окривљени је отац троје деце, његова породица је препуштена преживљавању јер је супруга остала без посла, моралну и финансијску подршку коју је имао од стране свог једног брата је изгубио, јер му је тај брат умро, а други брат је по мом сазнању повређен на раду и тешко се може очекивати да ће моћи даље да привређује, а камоли да помаже породици свог брата. Дакле, породици Славковић Драгана не помаже нико, колико ја знам. У предмету се ишло са спекулацијом да је он послат од стране Српске радикалне странке као добровољац, та тема се експлоатише и у Хашком трибуналу у суђењу господина Шешеља. Околност да породица Славковић Драгана је на рубу егзистенције, да је нико не помаже, ако је икакве везе Славковић Драган имао са Српском радикалном странком, а да његова породица буде у овако тешком стању, онда то би требало да буде на души те странке. Претпостављам да то нема никакве везе и да је ово управо зато таква ситуација. Да је Славковић Драган вршио пљачке, како то каже тужилац, на територији општине Зворник и да се обогатио од рата, вероватно његова породица не би била у овој ситуацији у којој се налази. Ми, наравно нисмо утврђивали, јер ово није, у предметима ратних злочина се не утврђује имовинско стање сведока, окривљених и тако даље, а да смо то утврђивали, могли смо утврдити за многе сведоке које смо овде саслушали, који су заузимали и важне функције, у то време, какво је сада њихово имовно стање. Није моје да ја то процењујем, али би то могло да има значај за сагледавање свих ових догађаја и учешћа управо ових лица која се овде налазе, пред судом, који требају, наравно, према Тужилаштву, да поднесу терет тог хаоса, злочина и тако даље, пљачки. У предмету се ишло са спекулацијом, да, то сам рекао. Славковић Драган не добија никакву помоћ ни од власти Републике Србије, нити од било које политичке странке, његова породица је препуштена сиромаштву и глади.

У току поступка је суд већ имао ту лекарску документацију да је Славковић Драган болестан, има кардиоваскуларних проблема, имао је један прединфарктно или инфарктно стање, мислим да је то било прошлог лета, значи једно стање нарушеног здравља, па и то молим да суд има у виду. Нарушено здравствено стање, иако постоје некакве предизпозиције дугог времена боравка у притворским условима, они су већ у притвору, ако се ја не верам, више од три године. Са оваквом оптужницом, оваквим да им се ставља на терет нешто тако тешко, не треба ни да постоје некакви предуслови за болести кардиоваскуларних или било каквих, свакако ће се разболети, будите убеђени.

Поштовани суде, морате имати у виду да Вашом пресудом Ви не кажњавате само Славковић Драгана већ кажњавате и његову породицу, јер уколико Славковић Драгана огласите кривим за злочине које он није извршио, а то мислим на оне најтеже злочине у Челопеку, онда сте њега и његову породицу ставили на стуб срама. На тај начин, ставивши га на стуб срама, због нечега што није починио, по мени ће се суд на тај начин тешко ћете огрешити о Славковић Драгану и о његову породицу, а и о оштећене и о њихове породице. Породици Славковић Драгана не само што помоћ неће пружити званичне српске власти, већ неће помоћи ни друге владине, невладине и сличне организације, јер Боже мој, не треба помагати породици ратног злочинца, односно лица које је извршило злочин над цивилним становништвом. Можемо ми разговарати о томе шта закон Србије предвиђа, која су правила хуманитарних организација, али ово што сам напред изнео је сурова истина и то ће се догодити, ја сам у то, нажалост, убеђен, уколико Славковић Драгана огласите кривим за најтеже злочине које он није починио.

Са свега изнетог, молим да са пуном одговорношћу размотрите све чињенице, све околности и изведете правилан закључак о одговорности Славковић Драгана, а да на основу тога донесе одлуку о кривици и казни. Када пледирам на пуну одговорност суда, онда истовремено мислим на пуну одговорност свих нас који смо учествовали у овом поступку, јер свако према својој улози, коју има у овом поступку, имаће на терет своје савести, оно што представља последицу одлуке о кривици Славковић Драгана. Када говорим о одговорности за последице одлуке, да би би потпуно јасан, ја при томе мислим да је свако од нас био дужан да пружи све што је могао да се истина утврди, јер се ради о одлуци која ће представљати део историје о догађањима у ратним сукобима на територији Босне и Херцеговине, конкретно на подручју Зворника, конкретно у 1992. години. Било би ужасно да неком накнадном анализом, неки накнадни поступци, демантују одлуку о конкретној одговорности Славковић Драгана, јер то неће помоћи ни њему ни његовој породици, а неће бити велика утеха ни за оштећене, ни за њихове породице.

Захваљујем суду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хвала, изволите колега.

АДВ. ДРАГАН ЂОКИЋ: Бранилац окривљеног Ивана Кораћа.

ОПТ. ИВАН КОРАЋ: Морао бих хитно да изађем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У реду, хоћете да изађете, сада, ми ћемо сачекати или Вам мало дуже треба?

ОПТ. ИВАН КОРАЋ: Па, десетак минута.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, онда ћемо ми сада направити паузу, да не правимо после.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

ОДРЕЂУЈЕ СЕ пауза у трајању од 25 минута.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи у 15 до 12.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се главни претрес НАСТАВИ након паузе у 11 часова и 52 минута.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

АДВ. ДРАГАН ЂОКИЋ: Да ли може?

Кривични поступак против Ивана Кораћа покренут је након готово тринаест година од инкриминисаних догађаја и претходила су му дуготрајна и сложена истраживања и прикупљање обимне чињеничне грађе, међутим, према становишту одбране, такав несумњиво огroman и исцрпљујући рад и домаћих и иностраних органа у квалитативном смислу није дао очекиване резултате, превасходно везано за идентификацију починилаца злочина који су предмет оптужбе и њихово привођење правдеи.

Конкретније речено, сам Иван Кораћ на почетку поступка и приликом лишавања слободе, а непосредно након тога и његова ближа родбина, нису крили изненађење, сазнавши разлоге хапшења и покретање истраге против њега за злочине учињене на подручју општине Зворник у мају и јуну 1992. године, а даљи ток кривичног поступка све до његовог окончања, не само са почетне недостатке истраживачког рада и спроведених истражних радњи није отклонио, него већину одлучних чињеница које се тичу положаја и улоге Ивана Кораћа није разјаснио до степена потребним за доношење одлуке о постојању његове евентуалне одговорности за извршена дела.

Оптужени Иван Кораћ није «Зокс», који је у оптужници апострофиран као извршилац монструозних недела у Дому културе у Челопеку, на Циглани и Економији и није лице које је у свему томе учествовало. Ако се сагледају резултати прикупљених материјала хашких истражитеља, сматрам да није било места ни спровођењу истраге против њега, као лица које је извршило ратне злочине и на који начин је он могао бити идентификован као ратни злочинац под надимком «Зокс», у најкраћим цртама ћу предочити огромне и суштинске разлике које су сведоци саслушани пред истражитељима Хашког трибунала изнели дајући лични опис фамозног «Зокса», док ћу са осталим недоследностима и противречним наводима сведока о одвијању догађаја којима су присуствовали, изјаснити накнадно, касније, приликом анализе оптужнице.

Распон старосног доба тог лица креће се у дијапазону од 20 до 35 година, висина се кретала између 170 и 180 цм, иако Кораћ има 190 цм, тежина се креће између 60 и 80 килограма, коса је дуга, црна, према неким од њих – коврцава, по опису једног сведока је, пак, кратка, црна, са залисцима, док је по другом кратка, светло-смеђа, уз напомену да је по опису тог последњег «Зокс» имао око 35 година, у почетку је носио цивилну одећу, а право име му је Горан.

Морам признати да овако шаролики описи основних и доминантних карактеристика личности једног човека, по логици ствари нису могли послужити за закључак да је управо Иван Кораћ онакав каквог смо га сви видели и упознали током овог суђења, могао бити тај «Зокс». Једино што би евентуално могло бити значајно за довођење у везу Ивана Кораћа са инкриминисаним догађајима, јесте тај надимак, али како је сам Кораћ то у више наврата објаснио у својој одбрани, радило се о надимку које је још уз бројне друге, о којима се такође изјаснио – «Цеца», «Лед», «Наум», углавном користио приликом успостављања радиовезе, а знатно мање и ређе у свакодневној комуникацији са људима у околини.

Када је истрага започела и у току њеног трајања, а затим и по подизању оптужнице, не само процесна, већ и свеопшта позиција Ивана Кораћа и осталих оптужених у овом поступку, драстично су погоршане, како због пропуста и незаконито спроведених појединих истражних радњи и других процесних радњи, тако и својеврсног притиска и непринципијалног, некоректног и неодговорног рада медија и појединих невладиних организација. Наиме, у средствима јавног информисања, што није био случај само са овим поступком, обелодањене су фотографије и лични подаци осумњичених, а оптужница је посредством интернета била доступна јавности и пре него што су је и браниоци и сами оптужени добили. Што се тиче околности везаних за одвијање поступка, о томе су у току претреса у више наврата изношене примедбе, почев од недоступности одбрани одређеног доказног материјала, његовог дозирањег и закаснелог стављања одбрани на располагање, недостатка финансијских средстава за праћење и извођење истражних радњи у Босни и Херцеговини и што не истаћи, нерешеног питања безбедности бранилаца за време боравка у тој средини. Уз то бих на овом месту указао и на недозвољену праксу показивања фотографија оптужених од стране истражног судије овог суда сведоцима приликом њиховог саслушања замолним путем Босни и Херцеговини, у вези чега су изношене примедбе и пре почетка главног претреса, захтевано издвајање из списка, односно записника о препознавању путем фотографија. И приликом препознавања оптужених од стране прве групе оштећених лица у просторијама Централног затвора у Београду, дана 12.06.2006. године, такође је направљен недозвољени пропуст истражног судије који је оштећенима пре него што су непосредно приступили препознавању лица, у врсти саопшти имена и презимена и надимке лица која треба да препознају, у вези са чим је такође изнета примедба. Такође сматрам да и препознавање оптужених у судници није било дозвољено и у складу са одредбама ЗКП-а, јер је оно уследило након што претходно ниједан од оштећених у просторијама Централног затвора, није препознао никога од оптужених, па је та радња препознавања на претресу уследила након давања исказа од стране оштећених, када су већ са извесношћу знали имена, презимена и надимке присутних оптужених, видели их и имали лак задатак да практично од четири лица, јер ту изузимам Поповића и Грујића, укажу на оне о којима су причали и о којима су питани – «Тора», «Зокса», «Босанца» и «Лопова». Додао бих још да су се при препознавању у судници појавиле и неке ствари које морам рећи иду у прилог одбрани, а опет су с друге стране указивале на «рад са сведоцима», у смислу њихове припреме да се у судници напрасно сете ликова тих људи, које само пар сати раније нису препознали и ништа им нису значили и тачно

покажу ко је ко од оптужених, па ћу у вези са тим изнети један детаљ са претреса од 10.07.2006. године, када је сведок «А», очигледно инстуиран у паузи суђења препознао «Зокса» по жутој мајици, иако је жуту мајицу носио Драгићевић, док је Кораћ који је требало да буде означен по томе, носио мајицу нешто блаже варијанте жуте боје, која нагиње на беж, што опет све није констатовано на записнику, али је ушло у транскрипт у форми питања.

При свим изложеним околностима, оптужени Кораћ се упустио у изношење своје одбране, која је према нашој оцени заснована на истинитим наводима и која је поткрепљена бројним изведеним доказима. Почетак ратних дејстава на подручју бивше СФРЈ затекао је оптуженог Кораћа на одслужењу редовног војног рока у ЈНА у Охриду, а потом је по изласку из војске, у мају 1991. године, у јесен исте године, позван као резервиста и на ратишту у Хрватској провео пар месеци. Као добровољац са групом истомишљеника из Краљева, се за ратиште у Босни пријавио у априлу 1992. године у Удружењу Срба из Босне, одакле је требало да буду упућени на Пале, али су по наредби завршили у Зворнику. Мотив одласка Ивана Кораћа на ратиште је био личне природе, проистекао из патриотизма, из патријархалног породичног васпитања, у духу поштовања светле традиције предака, који су и сами учествовали у ратовима за ослобођење отаџбине и одликовани високим државним почастима, али уз поштовање и прихватање пута витештва српског војника који је у борби беспштедан и храбар, који не штеди само непријатеље испред себе, али не угрожава и аргогі не мрзи припаднике других нација, само због тога и који не испољава било какве нечасне и неморалне поступке према цивилима, жени, деци и заробљеницима.

Поштујући усвојене, традиционалне и патриотске норме понашања, а што је било све типично и за адолесцентни узраст у коме се оптужени Кораћ налази у то време, о чему су се изјашњавали судски вештаци, комисија психијатра и психолога, оптужени је градио и изградио сопствени систем вредности и карактеристике личности које је испољио како на ратишту, све време боравка на подручју општине Зворник, тако и у овом поступку, где је доследно, уверљиво, јасно и одређено износио своју одбрану и све релеватне чињенице од утицаја на доношење коначне одлуке.

Морам напоменути, мада то можда за суд и није релевантно, да је мени као браниоцу окривљени Кораћ од првог контакта, приликом лишења слободе, а затим и у пар наврата, на описани начин значи јасно и децидирано, излагао све битне ствари, о његовом ангажовању на ратишту у Зворнику, па је на тај начин са истом уверљивошћу и

искреношћу давао свој исказ када се определио да дамо одбрану пред истражним судијом.

У својој одбрани коју овом приликом нећу детаљније износити, јер је садржана у транскриптима, Кораћ је хронолошки изнео податке о свом одласку у Зворник, боравку на територији и дешавањима у којима је учествовао. На почетку је указао на околности везане за одлазак, мотиве одласка, затим његов распоред у извиђачко-диверзантској јединици код Стојана Пиварског, задацима, дејствима и кретању те јединице, наоружању које је задуживао, повлачењу ЈНА са подручја општине Зворник у мају, тачније 16. маја када се и он вратио за Србију. За време боравка у јединици Пиварског, о којој су се бројни сведоци, иначе мештани, изјаснили као о озбиљној, дисциплинованој формацији, оптужени Кораћ је своје обавезе извршавао савесно, одговорно, професионално и у складу са својим опредељењем поштовања војске, војне хијерархије и циљева због којих се пријавио као добровољац. Наводи Кораћа о повратку у Србију дана 16.05., поткрепљени су потврдом Привремене владе општине Зворник, а о свом боравку ван ратишта до почетка јуна, Кораћ се такође изјаснио одређено и детаљно, везано на ангажовање на обезбеђењу митинга Радикалне странке у Крагујевцу и Подгорици крајем маја те године и 31. маја 1992. године на свадби његовог брата, Златка Кораћа о чему постоји, да кажем, и писмени доказ.

По повратку почетком јуна месеца у Зворник, на позив свог старешине и пријатеља Стојана Пиварског, који је постављен у међувремену за командира извиђачке јединице стациониране на Дрињачи, село четрдесетак километара од Зворника, коме је био изузетно тежак прилаз и морало је да се иде српском страном, а затим да се прелази чамцем у то место, Пиварски је њега позвао, а због чега се он и одазвао, ради потребе да се људи у новоформираној тој јединици и Војсци Републике Српске обуче. Рекао сам да је одлазак из Зворника у Дрињачу био врло отежан, па и са тих разлога, Кораћ није често ишао у Зворник, нити је имао потребе за тим. У Дому културе и на Економији никада није био, иако га за то терети оптужба. Једино место на које је повремено, тачније пар пута отишао, јесте Циглана, како би обишао своје Краљевчане међу којима је био и Славковић и поразговарао са њима. Боравећи и извршавајући војничке задатке у Дрињачи, у извиђачкој јединици Пиварског у јуну месецу 1992. године, Кораћ је у једној акцији дана 18.06. рањен у раме и руку, услед дејства бомбе бачене од стране једног муслиманског војника и о постојању те повреде, постоји лекарско уверење, Хитне медицинске службе Зворник од истог датума, који су приложени списима. Детаљнији подаци у Дому здравља Зворник о тој повреди нису сачувани и то је разумљиво, па је значај и

чињеница да је Кораћ успео да сачува уверење о тој својој повреди већи, јер се ради о објективном доказу где се утврђује тачан датум рањавања и то потврђује. Податке о рањавању потврдили су и сведоци Драган Милошевић, Веселко Галић и Стојан Кљештан и ти сведоци су саслушани у децембру 2007. године, који су сами били припадници извиђачке јединице Пиварског, а значај њиховог сведочења јесте тај, да су они у потпуности потврдили Кораћеве наводе о деловању и активностима те јединице. Сведок Милошевић је поменуо педесетседам борбених задатака као и о самом Кораћевом ангажовању у тој формацији, при чему ови сведоци свакако нису позивани да пруже алиби и потврде Кораћу да није вршио злочине на означеним местима, али оно што су они изјавили, посматрано у склопу писмених доказа, указивали на једно сасвим озбиљно и аргументовано Кораћево приказивање свог присуства и улоге на зворничком ратишту. У изношењу свих тих дешавања, Кораћ је испричао и за један догађај због кога му је жао и за који једино може да каже да је том приликом испољио некоректност према заробљеницима на Циглани. Радило се о томе, да је сазнавши од мајке за погибију блиског рођака на мостарском ратишту, испсовао затворенике и испалио рафал изнад њихових глава, а тај догађај су потврдили и неки од сведока оштећених. Како је истакао на претресу, Кораћ се каје због тога и извинио се оштећенима, због свог неконтролисаног поступка, а за исти су и судски вештаци, комисија психијатара и психолога у поменутом налазу и мишљењу, објаснили да је он био тренутна реакција импулсивног реаговања, које у сваком случају није стална црта његове личности. Надовезујући се на овом месту на мишљење вештака, указујем и на њихове закључке који изражавају и остале факторе личности оптуженог Кораћа, који су, с обзиром да се ради о константама, били присутни и у време извршења дела – интровертност, повећана преосетљивост, емотивност, уздржаност у односу са људима и добра самоконтрола која укључује високу одговорност за схватања и поступке.

Управо овакво мишљење стручних лица везано за инцидентну ситуацију, коју не прећуткује ни сам Кораћ и за постојање његове одговорности за своје поступке, повезано са свим оним о чему се он искрено и доследно изјашњавао током целог поступка, указује да он ни по природи своје личности није особа која би могла учествовати у извршењу описаних злочина.

Што се тиче навода оптужбе да је Кораћ учествовао у пљачки имовине муслиманских кућа, исти је те наводе негирао, објашњавајући једино да је затворенике са Циглане, њих четворицу, једном приликом повео да му опреме напуштену кућу муслиманске породице у коју је намеравао да се усели са тадашњом супругом Моником Вребац. Такав

поступак није представљао никакву пљачку, већ уобичајени модел понашања који су практиковале и муслиманске снаге са напуштеним кућанма српских породица, усељавајући своје људе, уз напомену да ништа од покретних ствари Кораћ није присвојио за себе, да би се могло сматрати да се обогатио и прибавио себи противправну имовинску корист, што је све уочљиво и у његовом имовном стању.

Одбрану Ивана Кораћа једноставно морамо оценити убедљивом и веродостојном, како због своје доследности, категоричности, одређености, јасноћи и поткрепљености у битном и доказима о којима је било речи у претходном излагању.

Насупрот оваквом казивању Кораћа, оштећени саслушани у својству сведока, негирали су његове наводе, о томе да никада није долазио у Дом културе, на Економију, као и тврдње да није учествовао у почињеним злочинима на тим местима и на Циглани.

Пре него што се упустим у детаљнију анализу исказа оштећених, указао бих на наводе и неких сведока који су у једном делу свог излагања дали опис Ивана Кораћа, а то је битно ради сагледавања и оцене веродостојности казивања оштећених. Већ је речено да су оштећени, почевши од својих сведочења пред истражитељима Хашког трибунала давали различите личне описе извесног «Зокса» који их је мучио, а те разлике су се у каснијим фазама поступка продубљивале и међусобно постајале противречне до мере до које се могло поставити низ питања о томе, да ли се радило о једној особи, више лица и наравно кључног питања, да ли би уопште Иван Кораћ могао бити тај фамузни «Зокс». Сведоци Стево Радић, Зоран Матић и Хусо Паравлић су у својим изјавама пред већем на главном претресу износили оно по чему су памтили Кораћа, јасно и прецизно изнели његов опис у време боравка у Зворнику у периоду означеном у оптужници. Нарочито је према становишту одбране било битно казивање сведока Паравлића, pilota ЈНА, са службом у Лађевцима код Краљева, који је из Зворника од стране Славковића и Кораћа спроведен у своју јединицу назад. Тај сведок, иако је само пар сати био у контакту са лицима која су га спроводили, био је у стању да запамти детаље тог догађаја, укључујући и карактеристике тих особа, па је тако за лице за које се испоставило да је Кораћ, дао потпуни опис који одговара његовом опису у то време – двадесетак година, црне краће косе, чешљене уназад, висине преко 180 цм, fine, тање грађе. Такав опис за одбрану има значаја, утолико што се може закључити да су лица која неке догађаје и људе памте као непријатне, ма колико те ситуације кратко трајале, у стању да их упамте и касније верно репродукују као што је то учинио Паравлић. Другим речима, он је био способан да лик људи који су га спроводили запамти, верно то изнесе на суду, па по оцени одбране, сваки човек који одређено

неке ситуације у животу памти као упечатљиве, мора и све битне околности тих дешавања памтити и изнети прецизно и јасно. Међутим, тако нешто се не може закључити за поједине оштећене, па сагледавајући, пре свега њихове исказе, у делу који се односио на изношење личног описа «Зокса» и радње које је он предузимао, крајње критички морају анализирати, њихови искази у целини.

Просто је невероватно да поједини оштећени, ако су већ у више ситуација континуирано доживљавали непријатности, у којима је као њихов протагониста учествовао «Зокс», давали дијаметрално супротне описе његових основних личних карактеристика и различито приказивали одвијање тих мучних сцена. По нашој оцени, није логично да се поред протекла времена од тих дешавања, сведоци не сећају ликова својих мучитеља, који се према већини психолошких истраживања, трајно урезају у сећања, као нека мора, те да та лица касније не могу да препознају, а поред тога, што је требало да буде значајно за тужиоца и органе предкривичног гоњења, о чему је већ било речи, већина је сведока у односу на Кораћа, износила за њега потпуно другачији опис него што он стварно изгледа. Прва група оштећених који су саслушани у јуну 2006. године, пре саслушања на претресу, вршила је препознавање оптужених у просторијама Централног затвора и том приликом нико од њих није издвојио Ивана Кораћа као познато лице, с тим што једино сведок под «Један» указао да би лице под бројем пет, а радило се о Драгутину Драгићевићу, могао бити «Зокс» и то због висине. Ако се то повеже са претходно датим описима те целе групе сведока о висини «Зокса», «З» говори о метар и 75, «Двојка» метар и 75, сведок «Један» метар 70, сведок «В» ситније грађе, понизак, затим са изјашњењем сведока «А» о «Зоксовој» висини и његовим указивањем на претресу такође на Драгићевића као «Зокса», јасно је да се према тим сведоцима за «Зокса» може рећи да се ради о особи средње висине, између 170 и 175 цм, што у свакој случају не важи за Кораћа, који је висок 1,90.

Друга значајна одлика, о чему су ови сведоци запамтили «Зокса», јесте његова плавкаста коса, како су на записнику о препознавању истакли сведоци «З», «В» и «Један», што опет не одговара личном опису Кораћа који је изразито црн. Сведок «В» је појашњавајући тај опис, на моја више пута поновљена питања, остао при томе да је Зокс плав, блед у лицу, а то је било изузетно битно, јер је за «Зокса» у различитим фазама давао различите описе, па је рекао на једном месту у Хагу да је 1,75 са 80 килограма, 26 до 27 година, у истрази је рекао да је то крупан човек преко 100 килограма од 28 година. Овај сведок је поред тих разлика у опису «Зокса», у три наврата дао и потпуно различите описе инкриминисаних догађаја и те разлике нису могле бити разјашњене кроз питања и предочавања ранијих исказа, али је кључна ствар битна за

оцену веродостојности његовог казивања, само његово објашњење да се користио неким списковима за које није децидирано истакао да ли их је добио од других сведока или их је сам правио, па је у једном тренутку рекао да је скренуо са тих изјава, па практично није ни могао да се изјашњава да ли прича о ономе што је видео или оно што је чуо или прочитао, пак, из других изјава. По мом дубоком уверењу, лице које преживи одређене страхоте, упечатљиво се сећа тога, а дијаметрално супротни искази овог сведока о учешћу појединих лица у појединим догађајима, указују да је он исте износио онако како су му у датом тренутку сервирани, макар и кроз те поменуте спискове.

Сведок под псеудонимом «Један» био је знатно сигурнији износећи дешавања у Дому културе у Челопеку. Сигуран је био и на претресу када је позивајући се на надимке, односно презимена неких од оптужених, на њих указао, међутим, треба истаћи, пре свега, за Кораћа да га у просторијама Централног затвора није препознао, дајући непосредно пре тога опис за њега да је «Зокс» био плав, нежан, мршав, висине око 170 цм. Овај сведок ни на питање председника већа није могао објаснити како је описивао плавокосог човека, а на претресу показао на црног, а ако се узме у обзир да је овај сведок причао да га је «Зокс» лично тукао, што тврди и оптужба, тачка 1. под а) и под 4., пиштољем у главу и дрвеном палицом у груди, те да се «Зокс» када је први пут дошао у Дом културе представио као капетан, по мени није требало да буде дилеме да би тај сведок могао и морао дати прави опис «Зокса», па је он то и учинио, рекавши да се ради о плавушану, висине око 170 цм. Још морам додати да се овај сведок на моје питање изјаснио да је он сам висок 184, па уколико је већ у најмање два наврата, како пише у оптужници, био у блиском контакту са Кораћем, морао би рећи да је Кораћ био вишљи од њега или бар његове висине, а не знатно нижи од њега.

Сведок «Два» је у свом исказу на претресу крајње неспретно, невешто, неуверљиво, а могу рећи врло неозбиљно и непримерено оваквом поступку, покушао да објасни и анулира негативне ствари произашле из описивања «Зокса» од стране претходна два сведока, па и његових навода са препознавања у притвору, где је истакао да је «Зокс» средње висине, црн, дугуљастог лица, али да није сигуран да ли се то односи баш на «Зокса» или његовог брата, јер је чуо да је наводно и «Зоксов» брат био у Челопеку. На претресу овај сведок напрасно препознаје Кораћа, али у једном тренутку одговарајући на питања, каже да га препознаје зато што му се овде суди, а дајући даља разјашњења због чега никога у Централном затвору није препознао и зашто помиње «Зоксовог» брата за кога је само чуо, истиче да је за неког плавог «Зокса» и његовог брата из Малог Зворника чуо тек после рата, али их

никада није видео, па се поставља питање, како овај сведок уопште може да помиње неко лице, које никада није видео и за кога га нико није питао, како може да дође у дилему код препознавања свог осведоченог мучитеља, у односу на његовог брата за кога је само чуо, а кога никада није видео. Коначно, у свој овој лавини нелогичности, овај сведок наводи да је за тог другог «Зокса» чуо од сведока «Један» иако је овај био изричит да не зна ниједног «Зокса» из околине Зворника.

Из изложених запажања и анализе сведочења ових оштећених, сматрам да не може на поуздан и на несумњив начин да се утврди, да се надимак «Зокса» који је долазио у Дом културе може везати за Ивана Кораћа, јер се радило о плавом човеку средњег раста, могуће лицу из Малог Зворника или његовом брату, што у овом поступку није ни битно, али у сваком случају, Кораћева одбрана где тврди да никада није био на том месту, не може се довести у питање.

Из ових разлога, сматрам да нема потребе посебно указивати на противречности у исказима сведока оштећених у погледу описивања самих дешавања у Дому културе, о учешћу појединих оптужених у тим дешавањима, мислим на редослед појављивања у учешћу у појединим мучењима, промени исказа оштећених у различитим фазама поступка, паушалном помињању надимака оптужених у свим ситуацијама када нису могли да се сете појединих дешавања, при чему су се они доследно увек сећали само надимака оптужених у овом поступку, али не и других лица која су долазила из разних војски, укључујући у локалне јединице. Ту се морам посебно надовезати на казивање сведока «З», који наводи да је Репић дошао први сам, да они, мисли на затворенике, никада нису чули међусобно ословљавање мучитеља по надимцима, већ су за исте сазнали касније од стражара, да су у Дом културе долазиле разне војске, као и мештани, који су их такође тукли, отимали паре, те да у свим ситуацијама нису били најчешће помињани Торо и Зокс, те да су стражари, локални полицајци у покушају бекства убили Алију Мустафића и Омера Окановића. Када већ помињемо сведочење сведока «З», нарочито напомињем да је тај сведок објаснио да је за црног Зокса чуо када је подигнута оптужница, а да је поред њега у Дом културе долазио још један Зокс из околног онде села, извесни Зоран, али да њега није видео већ је за њега чуо, па се основано може поставити питање, зашто овај сведок помиње човека кога никада није видео и који сагласно томе, никада није вршио злочине, таквог човека доводи у везу са неким коме се за такве злочине суди.

Општи је закључак да су сви ови оштећени сазнавши за смрт Душана Вучковића, у већој мери потенцирали учешће осталих оптужених у овом поступку, у инкриминисаним догађајима, истовремено умањујући улогу Репића, па тако сведок «Један» наводи да

се Репић није истицао, да су Торо и Зокс дошли први, представили се и кренули са злочинима, при чему су они учествовали и у стварима у којима њихово учешће раније није помињао. Једноставно стекао се утисак да су ови сведоци по сваку цену желели да оптуже и што више оптерете овде оптужене, за све што се њима и њиховим рођацима и пријатељима десило.

У закључку одбране о томе да је неко друго лице под надимком «Зокса», а не Кораћ, долазило у Дом културе, уклапа се и препознавање извршено од стране оштећених у јулу 2006. године. Том приликом су сведоци под псеудонимима «Бета» и «А» у врсти указали на извесног Сашу Игњатовића као Зокса, о чему је сачињен записник и постоје фотографије. То лице је, што се може утврдити из фотографија, ниже од Ивана Кораћа, неких десет до петнаест центиметара, а када се то повеже са указивањем сведока на претресу, на Драгутина Драгићевића, као Зокса, помињањима свих оштећених да је Зоксова висина између 180 и 180 цм, јасно је да је та висина значи средња, битна одредница траженог Зокса, што у сваком случају не одговара висини Ивана Кораћа који је, опет напомињем 190 цм.

У осталом делу исказа оштећеног «А», на шта ћу се само укратко осврнути, иако с обзиром на закључак да Иван Кораћ не може бити Зокс, сведочење тог сведока не може бити сматрано поузданим и веродостојним, јер овај сведок на различитим местима различито прича, паушално и неодређено набацује дешавања, за неке ствари истиче да је само чуо, а да их није видео, што мислим и на Зоксово наоружање, па то све ствара забуну, а при свему томе додајем и његову изјаву пред хашким истражитељима, где је изјавио да се у периоду од 10. до 28. јуна није дешавало ништа значајно, није било убистава, али су долазили локални четници, локални Срби, чијих се имена не сећа и тукли их, што се поклапа и са казивањем сведока «З» који као и ја помиње два случаја злостављања, Бајрам и Видовдан, а за догађаје између окривљује мештане, који су ту долазили и искаљивали бес над затвореницима због губитка својих најближих.

Коначно, последњи оштећени из Дома културе који је вршио препознавање у притвору, јесте лице под псеудонимом «Алфа» и он се како приликом препознавања, тако и приликом сведочења на претресу, уклопио у оно што су изнели претходни оштећени и на шта све време указује одбрана. И овај оштећени није препознао Кораћа у просторијама Централног затвора, а на сведочењу и у Сарајеву и на претресу, истакао је да је Зокс особа средњег раста, шланг, спортске грађе, чини му се црне косе. У Сарајеву је објаснио да под средњим растом подразумева висину од 170 цм, а на претресу је у том смислу такође био изричит рекавши да је Зокс особа његове висине, која иначе износи 1,67. За старосну доб

Зокса, рекао је да је била између 25 и 30 година. Па, свакако да особа таквих физичких карактеристика не одговара Кораћу, те је сасвим логично да га овај сведок на препознавању у Централном затвору не препознаје. Изнуђени наводи сведока «Алфа» на претресу, након што је натеран од стране председника већа да по други пут гледа све присутне оптужене и да би Кораћ могао бити Зокс, али да није сигуран, сагледано у вези са оним шта је тај оштећени причао, описујући Зокса и у склопу ове незаконите и сугерисане процесне радње, не могу анулирати његове доследне изричите тврдње изнете на више места о томе како је изгледао тај Зокс, чиме се свакако потврђује теза одбране, да Зокс није Кораћ.

Ово наше становиште учвршћује се и у наредним тврдњама сведока «Алфа» који истиче да у Чelopeку није знао за Зокса, већ Зоку, да је име Зокс први пут чуо у Батковићима, када су из прича са затвореницима из Циглане закључили да се ради о Зоксу. То значи да из исказа овог сведока несумњиво произилази да је његов мучитељ извесни Зока, који надимак асоцира на Зорана, чије присуство је спомињао и Славковић, особа средње висине, старосне доби између 25 и 30 година, који се извесно није представио као капетан Зокс, јер су за то име оштећени из Чelopeка први пут чули у Батковићима, а чак и у ситуацији у којој би се Зока могао уподобити Зоксу, то извесно није Кораћ, јер ништа не одговара његовом опису.

Сведок «Алфа» је према сопственим наводима и у Батковићима износио своје виђење догађаја и карактеристике Зоке на начин како је то чинио и на претресу и тиме у потпуности одредио као индивидуу то лице и како је то већ закључено и што нећу више понављати, то се не може односити на Ивана Кораћа, па у том смислу, оптужницу у делу која се односи на Дом културе у Чelopeку и учешће Ивана Кораћа у тим догађајима, сматрамо апсолутно недоказаним.

Што се тиче дешавања на пољопривредном добру Економија, указаћу на сведочење «Бете», који је у свом сведочењу првенствено компромитовао све наводе оптужбе, првобитно подигнуте оптужнице, везано за злостављање и мучење Абдулаха Буљубашића, званог «Бубица»; у којем је, наводно, према тој првобитној оптужници учествовао и Кораћ. Овом сведоку који је према сопственим казивањима био присутан на Економији све време, није ни познат догађај који је обухваћен измењеном оптужницом, а односи се на наводни покушај Ивана Кораћа да сведоку «Т» угура зашиљен колац у анални отвор, након што га је претходно изван просторија више пута ударио водоводном цеви преко леђа. У вези тог конкретног догађаја, ни сведоку «Ф» није било познато шта се дешавало напољу са сведоком «Т», јер је он наводно видео да је Зокс том приликом унутра, у просторији, али буздованом тукао сведока «Т», а по њему једини који је користио

водоводне цеви за ударање затвореника, био је извесни Боксер. Ни сведоку «Ф», као и сведоку «Четири», осим Бубичиног страдања, није познато, нити су о томе било шта чули, да је према неком од других затвореника коришћен колац. Сведок «Четири» чак штавише не потврђује ни да му је сведок «Т» о томе накнадно причао што овај тврди.

Што се тиче исказа оштећеног «Т» о тим околностима, он је крајње неуверљив, нејасан и конфузан, не зна се ни какав је био колац зашиљен, да ли је продро или није, при чему је овај сведок и у Сарајеву и на претресу изричито изјавио да му том приликом панталоне нису поцепане, па се онда поставља основано питање, какав је то покушај набијања колца уопште и био, ако га је уопште и било. С тим у вези и овај део оптужнице, сматрам потпуно недоказаним

Што се тиче дешавања на Економији од 05.05.1992. године, страница 9. опис под а), у том делу је она крајње неодређена и непрецизна, јер радње ниједног од окривљених нису ближе одређене, такође је наведено да су и оштећени који су наводно претучени том приликом неидентификовани, односно сада према последњим изменама ради се о већем броју оштећених, па у том смислу сматрам да не треба нешто ближе ни износити о неоснованости те оптужнице, јер она одражава у великој мери и све оно што су оштећени и причали, крајње паушално, уопштено и противречно описивање дешавања, уз обавезно неселективно помињање карактеристичних надимака лица означених у оптужном акту, у свим ситуацијама када је било потребно изјаснити се о злочинима и њиховим извршиоцима.

Другим речима, увек када би се неки од сведока оштећених нашао у прилици да се јасно и одређено изјасни о некој конкретној ситуацији или да разјасни нека спорна питања и непрецизности у својим казивањима, по правилу би следио одговор, па, били су ту Торо, Пуфта, Зокс, Репић и ударали су кога су стигли. Покушавајући ово да анулира, тужилац је у најновијој верзији оптужног акта међу бројим оштећенима издвојио сведоке под псеудонимима «Четири», «У», али је то учињено по методу случајног узорка, без упоришта у уверљивим исказима сведока, уз нарочито напомену да према доказу који је приложен прекјуче, Кораћ тога дана због одсуства, није био на подручју општине Зворник, јер је према пропусници и признаници од 03. до 05.05. био ван те територије.

Нешто слично за оцену оптужбе, може да се каже и за дело описано на страници 9. под тачком в) – она садржи нелогичност у целој својој конструкцији, утолико што се делатност Кораћа своди на присуство у једној просторији на Економији и сагласно са радњама које у виду ударања у главу сведока «У», предузима Пуфта, да би се Кораћу н крају приписало да и сам физички злоставља и наноси телесне повреде

том оштећеном. Одмах треба напоменути да је сам оштећени на претресу од 29.06.2007. године приликом суочења са Кораћем, страна 81. транскрипта, на Кораћево постављено питање, одговорио да он према свима њима, мисли на затворенике, никада није примењивао силу, осим догађаја са пуцањем, о чему ће касније бити речи, а што Кораћ није ни оспоравао. Оваква тврдња сведока «У» на суочењу, недвосмислено оповргава све наводе оптужбе о примени било каквих недопуштених радњи са испољавањем насиља према затвореницима од стране Кораћа на Економији и Циглани, опет кажем, изузев пуцања, а када нешто тако остане недоказано, тужилац као и у неким другим сличним приликама, посеже за некаквим присуством и саглашавањима Кораћа са вршењем злочина, па на тај начин покушава да заснује његову одговорност за дела која су предмет оптужбе.

Што се тиче повређивања Енвера и Несиба Даутовића и њиховог извођења из просторија од стране Кораћа, наведени оштећени су се такође изјашњавали различито. Оштећени «Бета» је нарочито у истрази, изнео другачије виђење тог догађаја, па је објаснио да су затворенике највише тукли Лозничани, чак их је именовао, па је поменуо извесног Брку, који је најчешће користио металну цев са савијеним коленом да удара људе, затим Чупу, који је већином ударао људе рукама и ногама, док су Петко и Зоран лица која су извели Несиба Даутовића, напољу га ударали кољем од дрвета, све док га нису поломили, услед чега је овај умро, а извели су били и Енвера Даутовића и тражили му тетоважу по телу. На питање члана већа, овај сведок је чак рекао да није сигуран да је овом догађају присуствовао Зокс, али у неким другим ситуацијама изнео а су Несиба тукли и Торо и Зокс, међутим, и овај сведок се уклапа у оно што је већ речено, па је у ситуацијама када није могао прецизно да каже оно што се дешавало и неколико пута сам користио фразу, «па, били су ту сви, Торо, Зокс и остали».

У ситуацијама у којима није помињао та лица, следила су више пута и упорно понављана питања председника већа о томе, да ли су ту били Торо и Зокс и нормално је да је сведок у трећем и четвртном одговору на исто питање, то и потврђивао, а у вези с тим су изношене одговарајуће примедбе одбране на претресу. Коначно, везано за сведочење «Бете», овај сведок је у једном тренутку рекао да се сећа и Ивана и Зокса, не могавши да објасни да ли је то један човек или два, што у сваком случају, доводи у сумњи све што је причао за тог Зокса, јер он указује тиме да не може недвосмислено и јасно да изнесе битне чињенице које се на тог Зокса односе.

Ово тим пре, што сведок «Бета» у изјави датој хашким истражитељима, помиње и извесног Зорана Главоњу, који је такође учествовао у премлаћивању затвореника на Економији.

Сведок «Ф» приликом давања изјаве пред Трибуналом и у Сарајеву, не помиње присуство Зокса код мучења Несиба Даутовића на Економији. У Сарајеву је навео да су се на Економији истицали Сава и Саша, не помињући Зокса, док је на истом месту са премлаћивањем Несиба Даутовића повезао Војводу, опет не помињући Зокса, а то чини први пут на претресу, објашњавајући то тиме, што је било пуно премлаћивања. Међутим, догађај са Несибом Даутовићем је у тој мери карактеристичан, да би морао бити упечатљиво упамћен и репродукован у свакој прилици, па су и овде јасни мотиви сведока да ако већ прави виновници мучења нису процесуирани, да се што више оптерете и оптуже овде присутни, те се у што више прилика неселективно помињу њихови надимци и апострофира да ако они баш нису предузели неке конкретне радње, свакако су ту били присутни.

У свом исказу на претресу посредством видеолинка, сведок «У» је по налажењу одбране, без обзира што је у више наврата истицао да је Зокс био изузетно коректан према њему, да га никада није ударао и малтретирао и да су они имали посебан однос, у свеопштој тенденцији да се присутни оптужени што више оптерете, додао неке ствари које није износио у ранијим фазама. Тако је пред хашким истражитељима изјавио да не зна ко је ударао старијег човека, мислећи на Несиба Даутовића, док је у Сарајеву рекао да је Несиба извео Војвода Челе, да би се на претресу сетио да је ту био и Зокс, али на моје питање, одговара да је за Зокса сигуран 90%, јер има сећање на његову силуету отпозади. Значи сада му се после петнаест година појављује силуета са окренутим леђима и одједном је сигуран да је она Зоксова. Слично је било и са неким другим стварима, где се кажем овај сведок уклапа у општи тренд накнадног присећања детаља, који никада раније нису били помињани, а везују се искључиво за присутне оптужене у овом поступку, тачније њихове надимке.

Ови оптужени постају лица која заузимају места Лозничана који су у претходним изјавама сведока у највећој мери означени као лица која предузимају мучење, бивају именована и описивана, навешћу Штуку, Кобру, Кардеља, Чупу, Брку, Мачка, Рокија, а касније се та лица, касније та лица на претресу нестају, умањује им се значај улога, а ту улогу под обавезно преузимају Торо, Зокс и Пуфта. Таквом тренду се приклонио и сведок «Четири», који је због добрих односа са Кораћем и очекивања да се објективно изјасни о свим битним чињеницама, још од почетка истраге предлаган за сведока одбране, али он први пут сведочи у Тузли у јануару 2006. године, а затим на претресу годину дана касније по истом клишеу као и остали сведоци, износи оно што му је сервирано, уз обавезно укључивање у неке битне догађаје, макар и паушално, Зокса, Тору и Пуфту, иако се то некада не уклапа у наводе свих осталих

сведока и оно што су износили много година раније, пред хашким истражитељима, када им је то све било свежије у сећању и временски ближе инкриминисаним дешавањима.

Коначно, ако већ сагледавамо оно што су износили наведени сведоци о наступању смрти Несиба Даутовића и што подржава оптужница у односу на званичан документ – потврду о смрти тог лица од 13.05.1992. године, из које произилази да код њега спољашњим прегледом леша нису установљени знаци насилне смрти, поставља се уопште питање, да ли се овај догађај на Економији заиста и десио. Суд при одговору на ово питање мора поступити врло опрезно и одговорно, јер се мора узети у обзир и постојање писмених доказа издатих од стране надлежних органа, у чију аутентичност и садржину, без обзира на прилике у којима су издате, не може да се сумња.

У погледу дешавања на Циглани, одбрана сматра да нису доказани наводи оптужбе, у погледу радњи оптуженог Кораћа под тачком а). У поступку је више сведока – Милорад Јовић, Стево Радић, указивали на разлоге прикупљања ствари из кућа које су напуштале муслиманске породице, при чему не постоји ниједан доказ, а најмање се то може рећи за исказ оштећених из којих би се могла поткрепити тврдња оптужбе, да су Кораћ и Славковић наређивали затвореницима да за њихов рачун пљачкају напуштене куће, а да су потом окривљени те ствари пребацивали за Републику Србију. Сведоци на којима се оптужба у овом делу заснива, износили су своје претпоставке, а никакве конкретније детаље о одузетој роби не знају, тако да те претпоставке не могу добити карактер несумњиво утврђених чињеница, потребних и подобних за доношење законите одлуке у кривичном поступку.

Догађаји на Циглани, описани под б) је истина у скраћеној верзији у односу на измењену оптужбу, све време поступка помињао и окривљени Кораћ, износећи жаљење што је до тога дошло и извињење оштећенима, ако су тим његовим поступком били повређени. Међутим, и у овом делу, тужилац је извршио надоградњу догађаја, додајући нешто што ни окривљени Кораћ, а ни сведоци које тужилац набраја на том месту, не помињу, да је Кораћ у једном тренутку наредио да устане Кемал Коркутовић, па му из пиштоља нанишанио и пуцао поред главе, за које време је овај плачући молио да га не убије и од страха извршио нужду у одећу.

У транскриптима са претреса у јануару 2007. године, сведоци под псеудонимима «Ф», «Т» и «Четири», не помињу Кемала Коркутовића. Сведок «Ф» то не истиче ни на саслушању у Сарајеву, док сведок «Т» такође у Сарајеву овај догађај уопште не помиње као упечатљив. Само пуцање изнад глава оштећених, којима је окривљени Кораћ претходно наредио да легну на земљу, јесте непромишљен и неадекватан поступак,

али је за исти сам Кораћ изнео објашњење, док су судски вештаци, психијатар и психолог, како је већ изнето, навели да се ради о тренутној импулсивној реакцији насталој услед сазнања за погибију блиског рођака на ратишту од стране муслиманских снага, али таква реакција у сваком случају није одражавала сталну црту личности окривљеног.

У том светлу треба сагледати предмет оптужбе у овом делу, па се по ставу одбране, Кораћев поступак не може уподобити кршењу правила из чл.3. став 1 тачка 1. под а) Четврте женевске конвенције и члана 4. став 1 и 2 тачка а) Протокола II, које предвиђају повреде које се наносе животу и телесном интегритету као убиства, осакаћења и други облици телесне казне.

У конкретном случају, Кораћ није никога телесно повредио, нити је било ко лишен живота, а уколико се наведене одредбе од стране суда протумаче у екстензивном смислу, једино би се могло сматрати да је ментално благостање оштећених како изричито наводи цитирани члан Протокола II било угрожено, утолико што су они осетили страх за свој живот и телесни интегритет, па би у тој ситуацији, Кораћево понашање могло бити третирано као ратни злочин, који би у недостатку доказа за све остале радње које су му стављене на терет, могао бити санкционисан минималном казном више покривеном временом које је по нашој оцени неоправдано провео у притвору.

Личност окривљеног, његове личне и породичне прилике су познате суду, он се о томе изјашњавао у поступку, ради се о породичном човеку, оцу једног малолетног детета, његове карактерне особине објаснили су судски вештаци, узимајући у обзир и чињеницу да је у време инкриминисаних догађаја био млађе пунолетно лице, са већ тада подужим стажом на ратом захваћеним подручјима бивше СФРЈ.

Отежавајућих околности нема, с чим у вези напомињем да ранија осуда не може бити третирана као отежавајућа околност, јер се ради о кривичном делу из области јавног саобраћаја. Отежавајуће околности које је помињао тужилац у завршној речи, такође се не могу третирати на тај начин, јер оне би евентуално ушле у састав бића кривичних дела за које се он терети.

С обзиром на све изнето, предлажем да суд донесе ослобађајућу пресуду или евентуално, у најнетолерантнијем приступу, осуди га за злочин везан за пуцање и изрекне му казну покривену притвором који је провео, а предлажем да се притвор укине из разлога који су изношени на ранијим претресима, а и због чињенице да је претрес окончан, па притвор у том смислу треба третирати као меру обезбеђења присуства окривљеног у поступку. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хвала. Изволите.

АДВ.ИЛИЈА РАДУЛОВИЋ: (бранилац Сенише Филиповића) Почесто сам на жалост био принуђен по кривично процесним невоспитаним србијанским судницама да своје апологетско слово започнем са молитвом Светог Фрање Асишког који се у планинама Умбрије обраћао свом малом братству са речи господњом, али при том су га ометале ластавице са својом песмом, па их је замолио немојте да певате своје песме, док ја не завршим речи господње и верујте ластавице су умукле, Свети Фрања Асишки, то је највећи римокатолички светац из Асиза, који је на жалост живио свега 44 године, био је услишен. Ја немам потребе, срећом немам потребе да овом суду који са једним миром, литургијским миром једне цамије, једне цркве «leklezije», једне синагоге, слушате све изговорене завршне речи и ја сам вам зато професионално и на један метафизички начин дубоко захвалан. До те мере захвалан да ми је потпуно на неки начин свеједно, верујте, какав ће бити резултат суђења. Увек ме у судници интересовало да се деси суђење, да се деси критично суђење, а не да се деси знате један примитивизам, да се отргне нека звер, ауторитарности, невоспитања, примитивности, а ја потичем знате из краја где је реч објављење, где је реч откровење, где је реч «logos», где је реч «heset», где је реч светост, да потичем из Црне Горе.

Морам да кажем да је богами никада то нисам рекао у ових 35 година бранилачког рада, да је господин Милан Петровић са јединим примећеним напором средњовековног калуђера, припремио своју завршну реч. Исто тако могу да кажем да су пуномоћници оштећених или жртава, како год хоћете мада ми је ближи израз жртава, стварно на један свој већ уобичајени начин врло савесно, врло професионално, врло упорно изговорили своју завршну реч. Вероватно из мене просто као неки Нијагарин водопад, произилазе видите ове «cum laude» ове похвале, ови «panegerici», зато што се ја слажем, апсолутно се слажем, до бола се слажем са објективним аспектом ове оптужнице. Наравно да се не слажем са персоналним и о томе ћу у другом делу своје завршне речи говорити.

Десио се злочин, велики злочин, «magnum crimen» што би рекао Грга Новак, зашто се десио, па Рудолф Штајнер би рекао ја и Адам смо једно, ја и Христос смо једно. На жалост на овом српском државном простору живимо у већини, само изузетни, посвећени, Аристотели, једно понашање недуховности живе онај други део ја и Христос смо једно, а то значи да су моја браћа сви они који су повезани са мном по

духу, а не по крви, а не по роду, а не по племену, а не по територији и зато је на овом простору просто прозборила та ријеч видите рода крви и онда се отргла звер мржње, звер рата, звер велике Србије, звер територије, звер убијања, звер кримена, звер филетизма, крв је постала јача од вере, разобојник је постао јачи од пастира, странпутица је била јача од пута и то се десило што се десило. Али није то страшно што се десило, него што видимо да је онај генијални песник био у праву кад је рекао «дуг је био пут и дуго, дуго, дуго смо ишли тим путем јер пут је био круг».

Зато ћу ја у једном делу своје завршне речи ову своју реч извести из ове суднице и повезати је са оним што се дешава у овом друштву, у овој Србији, у овом животу. Да ли се овај ратни злочин вратио, да поново заседне и седне у фотеле власти. Да ли је заиста ова судница као што верујемо «*luks integris lucent*», светло које светли у тами имајући у виду да 2.300.000 људи би рекло да је злочин Гаврило Принцип, да је злочин витештво и ми сада морамо заиста, заиста када оцењујемо овај доказни материјал, када говоримо о степену кривичне одговорности, када говоримо о овом ратном злочину, ми морамо да размишљамо на начин криминолошки «*cesanet causa cesat efect*», кад престану узроци престаће и последице.

Ја сам похвалио основано и основано и даље остајем при тој похвали државног тужиоца, али где је у овој судници српски Алфред Розенберг, овог српског ратног злочина. Свет ће питати где је Караџић, а Европа ће питати а где је Младић. Знате и жртве ће питати ово што вас ја питам и онда ће узвикнути «*altissima protestor*», оштро протестујемо што не присуствујемо једној потпуној и целовитој оптужници јер целина је све каже Гиљома Полимер, јер је у њој заправо истина. Ми ћемо бити прикраћени ипак за овај део непотпуности, имамо једну можда делимичну хоризонталу злочина, вертикалу немамо. Она на жалост не постоји. Не пада ми на памет да је зато крив нити тужилац, а камоли судско веће, ја говорим о једном фактицитету, политичком фактицитету, тужном шекспировском трагичном фактицитету овог друштва и овог српског државног простора, где би половина техничке владе гласала да су утврђени злочинци заправо витезови, а онај други би део гласао онако како треба да гласа, ово је «*resfakt*», ово су чињенице и ми не можемо озбиљно да завршимо ово суђење уколико заиста овако не проговоримо о овоме, јер шта ћу ја методом препричавања да понављам оно што су перфектно, до перфекције, до савршенства већ говорили моји претходници и ја се наравно у потпуности придружујем свим њиховим правним рефлексјама и свим њиховим правним оценама.

Видите ја сам приметио да се злочин враћа, од 12. марта 2003. године када је реч рода крви убила реч рода «*logosa*» и када сам видео

оне суботе 15. марта 2003. године, јер ја сам свештенички син, ја сам свештенички сестрић, ја предајем на многим универзитетима, предајем етику на америчком «Браун факултету» у Београду и та етика баш због онога што сам урадио у Тузли ме обавезује да говорим овако како говорим и приметио сам те суботе 15. марта да је у Храму Светога Саве проговорена, али замислите на одру, приликом опела једног премијера, сахране једног премијера, изговорена је реч мржње, реч ратног злочина, реч пазите убиства, реч освете, реч «*gaesantimana*» и сада изузетно поштујем, верујте ми поштујем, могу се заклету у четворо деце, ево једно је ту најмилије и још моја три приправника, могу заиста да искажем једно дивљење, није важно што друга сад страна нешто погрешно мисли о мени након Саше Цвјетана, неспоразуми су могући међу добрим људима и паметним људима и духовним људима, али заиста поштујем напор да и овај привид од суђења треба да остане и да узнемирава оне ратне злочинце који, мислим повлачим реч ратне злочинце, него оне који отворено говоре како ће они да једоставно знате екскомуницирају, да ослободе, да ексколпирају разумете већ донете, није правноснажне, него већ проглашена лица кривим за најтежа могућа кривична дела у вези 12. марта. Према томе то не долази са било којег амона политичког, него долази са веома високог, веома претећег, веома узнемиравајућег за моје будуће слободне завршне речи или слободна апологетска слова, значи нама представљени министар полиције каже ми ћемо то пустити, а фала господу Богу што се није десило, што се замало није десило да нам председник републике, не мислим овај који јесте, него онај који за мало није постао, каже ја ћу погледати кривични предмет, замислите та игноранција, то незнање, тај примитивизам, тај дивљалук, то враћање уназад, тај историјски рикверц, то враћање у 17. век, не знам у који век да сместим. Замислите, ја ћу то прегледати и ја ћу одлучити да ли је неко крив или није крив јер поштује «*nomina suto diosa*» имена су мрска имена се не спомињу.

Према томе, ово ваше величанствено суђење које је имало 103 главна претреса, 97 одржаних и 6 неодржаних, које је саслушало 102 сведока не можемо ипак да сведемо на то да међу четворицом колико је остало, двојица су била млађа пунолетна лица. Мој клијент је имао 18 година и 3 месеца у то време и у мени без обзира што овако говорим, знате тихо, тихо, тихо, неприметно али за мене чак ни за чланове моје породице никада нису мени могли да примете које сам ја националности, то је моје. Замислите да ја сад кажем како ја волим своје дете, замислите да ја кажем како сам ја обожавао свог оца кога јесам обожавао, како ја волим моју Црну Гору, коју волим Црну Гору, па то се не прича о љубавима, не прича се о интимама, не праве се од најдубљих, најсуштаственијих делова ваше личности, јавни ВЦ-и, железнички

ходници, нити писоари, то је моје и то може само да светли као неки национални филинг у облику неког канђела како ми кажемо у том крају света где се стварно изговара најлепша, најпоштованија, најозбиљнија реч, значи канђело треба да гори тихо, тихо. Тада је то љубав, а не они који на тој љубави зарађују и од те љубави праве злочин. Према томе потпуно је нормално да мој клијент Синиша Филиповић рођен на Божић, 07. јануара 1974. године, али није рођен као ја у једном ренесансном Котору који ми даје предност да можда већ могу да живим 23. век, који нисам везан ни са родом крви, ни племена, ни нације, нити глупости, нити са икаквом етиком косовском, нити Кнеза Лазара, нити било чега, ја могу да кажем Црна Гора и Србија су моје куће, а свет је моје село и шта у том има лоше. Ја сам на тај начин рекао да бескрајно волим Србију, да бескрајно волим Црну Гору, али сам рекао истовремено да бескрајно волим свет у коме живим и нећу никога друкчијег ни по крви, ни по роду, ни по племену, ни по вери, ни по цркви доживљавати као свог непријатеља, као «hostisa».

Значи, он је рођен у околини Сребренице и он има један друкчији, јачи, примећенији национални филинг и коначно имао је 18 година и 3 месеца. Тада је човек сугестибилан, тада је јак, тада је јак човек у нагонима. Није јак у духу, то наступа касније, можда примећујете нешто код мене, а ако не примећујете то је моја трагедија. Значи док сте набрекли нагонима. Нема много духа, то долази годинама, зато Гете каже свако хоће да буде неко, нико неће да расте, а где можете да растете после 30 године, према горе, а како се расте према горе, па не расте се као да је видети било Владу Дивца са 12 и 2,13 знате на оном спектакуларном и дивном преносу «Еуросонга», али можете да растете горе само у духу и ту имамо сви једнаке шансе. Према томе треба расти у духу. Дакле, човек из околине Сребренице који је рођен тамо где је рођен и дошао са 4 године у једну Руму и кажу му са 18 година знаш твој народ, наравна ствар да ли је лаж или није лаж, нећу да политизирамо ову судницу, углавном речено је мораш да учествујеш у спасавању свога народа. Пошто је он сугестибилан, пошто он нема критичко мишљење, пошто нема каузално мишљење, пошто уопште нема никакву политичку културу ја Вам кажем да политику као науку, као праксу не разуме више од 0,3 % људи, нема 1% људи који разуме, јер електроинсталација нису прекидачи него оно што је у зиду, тако и политика. Није политика оно знате што се говори на јавној сцени, политика је заправо су обавештајне службе, и зато овде ви немате ни једног од оних који јесу направили овај злочин, то су обавештајци. Ту су тајне службе, они су све написали и сценарио и режирани и доделили улоге, то је чињеница. Према томе, ако Ви узрок, ту каузу приведете, заправо извините ову наказу, монструозну последицу приведете овом

узроку који представља истину, да оног српског Алфреда Розенберга овде нема. Онда ћете мало можда погледати, мада ја знам ја сам био судија, увек су моје симпатије на вашој страни. Симпатије, ружан израз, повлачим, увек сам на вашој страни и кад грешите и кад не грешите и чак у свим телевизијским емисијама, ја то чак и поименично наводим. Зашто, зато што је то за мене био и остао позив који је без конкуренције најосмишљенији, један позив који ипак у суштини је показао и доказао да је Ричард Никсон поднио оставку пред једним Џон Сириком, зато ни за свих нас, наравно ако хоћемо да живимо у друштву, а не на животињској фарми, наравно ако нећемо знате, ако не желимо да будемо само индивидуе, него ако хоћемо да постанемо и личности.

Према томе, имамо ми шансу на овом простору да будемо и друкчији и зато је добро што се одржавају ова суђења, бићу врло конкретан ловћенски песник каже о томе да није важно ко је какве вере, него чија му крвца греје прса, према томе шта хоћете више од тога. Римски Папа или «pater sante» каже «ut unum sint», да будемо једно, зашто, јер овом свету да би био осмишљен, да би имао неки смисао ништа му друго не треба него то једно, ако нема једно Платон је рекао пре више од 2000 година, онда нема ништа, онда заправо има ништа. Значи, између тог једног и тог ништа не можете бити у хамлетовској дилеми.

Дакле, да се ја ипак вратим овом младом човеку из Сребренице. Он је отишао тамо где је отишао, али је био у стању да се закуне са својим постојањем да се заиста, заиста не могу прихватити ови докази или ова пробацилна средства, макар у односу на њега. Ја не желим на овај начин да повредим, заиста брилијантне речи мојих колега, али ја ипак браним једино и само оптуженог Сенишу Филиповића. Ја знам јер сам био присутан на Светом Стефану, да један човек има апсолутну меморију и да је апсолутно генијалан, то је био Роберт Фишер, човек коме је специјалиста за ове направе укључио, требао је да му одигра улогу неког учитеља, међутим он компјутере је знао бриљантно и он је притиснуо дугме и то лети овако и онда шчепа га учитељ, а Глигорић каже не, не, немојте то да радите, он има апсолутно памћење, он хиљаду партија дневно запамти и више не треба никад да их понови, али молим вас дозволите ми уз мало ове преозбиљности једну благу духовитост, не тврдим да ће бити успешна, али немам намеру да повреди, да увреди, да омаловажи, знам да је босанска глава тврда, али да је коефицијент њене интелигенције нешто импозантан или импресионантан, није расизам, није сегрегација да се одмах разумемо, нисам у то сигуран, али оно у шта сам сигуран ови сведоци, а то су Шемсо Брзовић, Мустафа Атлић, Шабан Пашић, Самир Пезеровић, лажу, лажу и лажу. Зашто? Нису могли да га препознају.

Колега ако Бога имате, немојте. Па није реч о томе, то ми смета. Ја ћу онда бити ипак принуђен да молим знате као Фрањо Асишки јер овде има једна ластавица која неће да се уклопи у тај хор пристојности него у онај србијански, знате, али жао ми је што сте ме принудили да вам отајсонишем један ударац.

Према томе, молим вас то је немогуће. Пазите, ко је прочитао било који универзитетски уџбених неуропсихијатријске струке, психолошке струке, било да је то академик покојни професор доктор Србољуб Стоиљковић, било да је то Борис Акапамација, који је био бриљантан, то знају људи са подручја Окружног суда у Новом Саду, један бриљантни стварно судски вештак неуро струке, а написао је и још бољи дијамантски уџбеник, биће вам јасно шта је пажња и шта је памћење. Шта је вигилност пажње, шта је тенацитет пажње, шта је фокалност пажње, слушајте ово прихватити, ово прихватити, па то је камено доба, то је камено доба неуропсихијатрије, камено доба пазите науке, то је камено доба свега, то је стварно прихватање знате и проглашавање и устоличавање и ротонирање лажи у истину. Како неко може да говори о нечему после 13 година, па то је апсурд. А погледајте динамика извођења тих доказа, тих пробација, па то се јасно види да тај Кантонални суд, јер ја сам вечно метафизички везан за Тузлу и обожавам ту Тузлу и могу да вам кажем кад сам протеран из Тузле из неких разлога, није важно којих, ја сам натерао моју супругу да све три моје ћерке роди у Тузли јер нисам хтео да се никад у животу растајем и разводим ни са ким у мржњи, него у љубави и сада са тим мојим Муслиманима, са тим мојим народом у Тузли живим у најбољим могућим односима. И будите сигурни док изговарам ову реч да немам уопште илузију да ова реч неће бити достављена свим онима који требају да знају за ову реч. Мени то не смета, ја се служим истином, служим се «алетејом», јер ја ипак без обзира што сам панично заљубљен у живот, још сам више заљубљен у његов смисао јер свака будала може бити заљубљена у живот, али неко али само ретки изузетни могу бити заљубљени у његов смисао, не каже «Кабала», то је велика јеврејска књига првог народа света, изабраног света, чија је главна књига «Зохар» - светлост, каже само 36 има правих људи у једној светског генерацији. Значи није лако бити посвећен, није лако по други пут бити рођен, није лако бити духовно рођен.

Шта хоћу овде да кажем, ја би вас молио пошто сте кривично процесно бриљантно до боље рећи дијамантски водили овај главни претрес, овде треба приметити, уочити ипак неке нонсенсе, неке апсурде, где судница није цртани филм, у цртаном филму је немогуће могуће. Знате мени ово није тешко, ја би могао верујте ми до сутра ујутру да говорим. Волим да говорим. Наравно «multa non multa», много

не свашта, ја ћу бити најкраћи од свих мојих колега, али је врло важно да се овде примети да немогуће не може бити могуће и мени је најтеже у мом адвокатском послу што ја у својој адвокатској канцеларији кад ми странка постави 12 захтева, ја кажем ја не могу ни један, ја кажем ја сам никакв адвокат очигледно вама треба адвокат преварант. Можете ли то да ми гарантујете, не, не, на стотину захтева да ја неком нешто гарантујем резултатски ја ћу одговорити са не, јер ја нећу знате да будем плаћена будала, ја хоћу да будем плаћени бранилац. Према томе немогуће не може бити могуће нигде друго него у цртаном филму. Паја скочи са оне планине у онај кањон и остане жив, али молим вас у судници, храм правде, храм закона, храм материјалне истине, јер ви не утврђујете истину, немојте се љутити, ви утврђујете материјалну истину, а шта је материјална истина, па истина која произилази из понуђених доказа, а шта ако је Кантонални тужилац вама кроз ову четворицу, види се потпуно, пазите ко платни налог су саслушани, «има слова које и слепац види» кажу у мом крају, па види се да су ова четворица тачно једноставно знате као на неком платном налогу сведочили. Према томе, подсећам вас на оне три заповести из дигеста, не може се замислити један озбиљан правник који нема амбицију да поштује те три заповести које гласе «*honeste vivere*» поштено живи, «*alterum non ledere*» -другог не повреди, «*sum quique tribuere*» свакоме дај према ономе што му припада. Из ова три слоја, знате етичка слоја, заправо састоји се ваша пресуда.

Ја вам предлажем да донесете пресуду за све године које ће затим доћи, што би рекао Душан Матић, као један стварно велики српски песник, а не ипак знате пресуду која би ми дала право на неку метафору из опет мог ловћенског песника који каже «зло је вријеме орла натерало да зимује међу кокошкама» и ја у последње време код неких судија имам обичај да кажем, па не може бити дилеме имајући у виду да смо сви физички пролазни, имајући у виду да један озбиљни судија Окружног суда и Врховног суда има амбицију да живи вечно што се тиче своје духовности, да остави неки траг, дакле не може бити хамлетовске дилеме између орла и кокошке. Ја овде у овој судници нисам приметио, приметио кокошку него заправо судске орлове и зато нека буде пресуда заиста законита, да употребим једну повелику реч која се углавном погрешно и употребљава, појам правде «*justitia*» знате уопште не постоји на земљи, то је небеска категорија јер је један моћник из Јасне пољане, Лав Толстој, рекао борба за опстанак и мржња једних над друге, то је живот. На жалост то јесте живот варавине, варавине цивилизације, али ми овим говором и пуномоћници оштећених и јавни тужилац и сви ми браниоци хтели смо да докажемо нешто друго, да ипак живот није само мржња, да није само борба, да није само животињска фарма, него да живот јесте нешто што вреди живети и у име тога ми стварамо своју

децу, а највише се радујемо својим унуцима и зато морам да кажем «fijat leks», нек се деси закон у овој судници. Ја дакле сматрам да нема ни једног јединог доказа, јер ја нисам хтео да понављам прегнатност казивања се губи атерацијом, понављањем, то је просто неваспитано и досадно да би људи поспавали тамо, ја предлажем да оптуженог Синишу Филиповића ослобите од оптужбе, а независно од тога предлажем да му заиста укинете и притвор. Његова је срчано стање веома драматично, од аорте ја нисам кардиолог али имам нека знања принуђен неким властитим искуством да аорта која је кренула од два, па стигла до пет и по, верујте ми да је то критично стање. Колега који је мене замењивао у овом процесу и ја сам предлагао има пуно поверење у ово судско веће и да не идемо на цепидлачења да утврђујемо у ствари, да ли је 18 година и 3 месеца, ево «iprosos» значи душевну развијеност преко 18 година, могуће је да је била и до 18 година, али суштина је ствари у томе ипак да прихватите овај предлог после 3 године, 3 месеца и 10 дана колико је све до данас од 17. фебруара 2005. године, у притвору, укинете притвор. Ево документација на коју сам се ја позвао где ћете видети читаву огрлицу исправа који говоре о овоме о чему сам Вам говорио. Изволите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хвала. Кад сви заврше. Извините, није то за судницу.

АДВ. ДРАГОЉУБ ТОДОРОВИЋ: Ја сам само хтео да кажем да сам два пута рекао Наташи реагујући на његов говор, рекао сам да је тај у време Никсона, председник суда је био Ворен и други пут сам рекао да сам рекао да суд није хтео, рекао сам Наташи суд није хтео те Кантоналне доказе али Врховни суд их је убацио, е то сам тумачио колегиници. Ништа није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, имаћете прилике ако треба нека реплика на крају.

АДВ. ДРАГОЉУБ ТОДОРОВИЋ: Не, немам реплику. Не би се ја другим адвокатима, али овом господину се извињавам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

АДВ. МИЛОМИР ШАЛИЋ: (бранилац Драгутина Драгићевића) Након ових исцрпних речи мојих колега тешко је рећи нешто ново, а не поновити се у овој завршној речи имајући у виду ову преамбулу оптужнице и ове догађаје који су предмет ове расправе, ево неколико година пред овим судом. Ја искрено да вам кажем нисам се пуно ни припремао за ову завршну реч, ја сам мислио да ће тужилац следећи одредбе закона одустати од Драгутина Драгићевића и да ће ми олакшати овај посао, међутим он то није учинио и онда је у једној трећој измењеној оптужници доставио неки нови опис у којој има доста формалних недостатака, а који се односе на Драгутина Драгићевића. Измењена оптужница под тачком 1 у односу на Драгићевића ради се

само о злочинима у Дому културе у Челопеку, има формално правне недостатке због којих не би могла бити прихваћена као оптужни акт на основу којег суд може донети одлуку. Ради се о томе да у односу на Драгутина Драгићевића није прецизно и јасно описано кривично дело у смислу тачног навођења предузетих радњи, времена и места саизвршилаштва и других околности од значаја за тачно одређење кривичног дела и утврђење евентуалне кривичне одговорности. Тако у преамбули описа дела наводи се да је Драгићевић као припадник ТО Зворник јединице «Жуте осе» кршио правила Женевске конвенције тиме што је неовлашћено дању и ноћу у више наврата па «сви заједно у мањим групама или самостлано улазили у Дом културе, где су саглашавајући се сваки са предузетом радњом другог убијали, телесно повређивали, физички и психички мучили и тукли», у конкретизацији наведено под тачком 1.а) и 1.б) Драгутин Драгићевић је био изостављен из описа било које појединачне радње и појединачног дела у односу на било које оштећено лице. Другачије речено, појединачни описи се никако не могу повезати са описом у преамбули дела у односу на Драгутина Драгићевића јер ни један податак није наведен да је он некога убио, телесно повредио, физички и психички мучио и тако даље. Овде треба имати у виду да је првобитна оптужница од 12.08.2005. године садржала појединачне радње за опт. Драгићевића као на пример урезао крст на чело неког НН лица, да би после завршетка доказног поступка на главном претресу тужилац одустао од наведеног описа, али за сваки случај Драгутина Драгићевића је оставио као припадника јединице Територијалне одбране која је свак са сваким или појединачно вршила ратне злочине. Произилази из овога да је тужилац заборавио да има право да одустане од кривичног гоњења, ако процени на основу резултата доказног поступка да нема доказа да је учињено кривично дело за које се оптужује. Да је тужилац одустао био би убедљивији, правно коректнији и не би доводио у сумњу остале наводе и чињенице из ове оптужнице за које можда и има неких доказа. Овако је дошао у ситуацију да на овај цео процес, на ову оптужницу стави велики терет и евентуално је будуће могућности разних приговора а да веће уколико некритички прихвати овакав његов став буде такође у ситуацији да донесе неправилну одлуку.

Овакви формални недостаци су резултат и чињеничних недостатака са којима је располагао тужилац, и он и није боља могао написати оптужницу за Драгићевић Драгутина јер он за њега није ни имао никаквих доказа. Тужилац једино Драгићевић Драгутину није ставио никакву појединачну радњу, али што су приметиле и колеге и што је примећено од свих неутралних посматрача овога процеса да се од почетка кривичног поступка у овом предмету кренуло са погрешним

начином утврђивања чињеничног стања и током целог тог поступка одбрана је била у потпуно једном подређеном положају у односу на тужиоца што је у појединим драматичним фазама имало и призивак једног нефер поступка према окривљенима, наравно на њихову штету.

Ја ћу само напоменути на који начин се кренуло са овим поступком и на који начин, на један потпуно недопуштени вештачки начин са неким измишљеним надимцима се стартовало, са покушајем да се путем фотографија у раној фази поступка одмах разлучи ко је извршилац ког кривичног дела, па смо значи дошли у ситуацију да су се у току овога поступка појавиле драстичне разлике о истим одлучним чињеницама лица која су саслушавана у овом кривичном предмету. Несумњиво да се догађај у Дому културе у Чelopeку који су предмет само делимично оптужнице која се односи на Драгићевића, имали два догађаја упечатљива по томе што су тих дана заиста се десили страшни злочини, а то је дан уочи Бајрама и 28. јуни наравно све 1992. године када је велики број лица лишен живота и када су нека лица тешко повређена, малтретирана, мучена и злостављана. И заиста нема дилеме да су се ти догађаји тачно десили тог датума.

Међутим, део тих злочина је расветљен тако што је за овај догађај који се десио за Видовдан Окружни суд у Шапцу 1993-94. године процесуирао овога Вучковића Душана званог «Репић» и изрекао му казну затвора. Овај претходни део на Бајрам је био недефинисан. Тако да у току овога поступка који се водио пред овим судом, дошли смо у ситуацију да након подизања оптужнице Вучковић Душан умре у просторијама Окружног затвора, да нека лица која су помињана у претходним поступцима која нису процесуирана, не буду доступна у овом предмету, да сведоци оштећени дају изјаве и представницима Међународног трибунала и Кантоналног тужилаштва у Тузли, у Брчком, у Сарајеву и у свим тим поступцима који су претходили значи покретању истраге, значи кад ми као браниоци нисмо ни знали нити могли бити укључени у те процесе. Та оштећена лица су се изјашњавала појединачно о врмену, месту и догађајима, шта се десило. Десило се да су та лица након подизања оптужнице сазнала да је Вучковић умро, да истакнути неки извршиоци дела које су они означили по надимцима у том периоду нису обухваћени оптужницом, јер нису пронађени.

Е онда почиње рат са сведоцима, противзаконит, недозвољен и са те стране мислим да су се сведоци, да су сведоци злоупотребљени, да се са њима манипулисало, тако што тежина злочина које је починио Вучковић и ова лица која нису процесуирана, полако је почала да пада на овде присутна лица, накнадним присећањем, накнадним тврдњама, накнадним покушајем да их се убади у неке временске догађаје, међутим то је у односу на Драгићевића иако је у два, три наврата било заиста

озбиљних покушаја да му се припише нешто, није могло до краја да се утврди и зато је тужилац био у проблему, па чак није написао ни тачан датум ни време када би он могао извршити то кривично дело. Шта се даље десило. Он њега не оптужује да је био присутан у та два дана када су заиста ти неки злочини се десили. Већина сведока оштећених који су саслушани, значи на десетине који су били у Дому културе у Челопеку, њега не помињу нити га знају по надимку. Њему је у почетку био сервиран надимак «Војвода», ја не знам ко је сервирао њему тај надимак, он тај надимак никада није имао, па је у захтеву за спровођење истраге тако био означен, па је био означен као «Босанац» по надимку, наводно да је тај надимак користио у Босни. Он није никакав добровољац, знате он је мобилисан, он је са подручја тамо Сребренице, из једног села значи није био никакав добровољац, он је мобилисан. Није ни логично да га зову «Босанац» тамо у Босни у окружењу неком које је практично 20-30 километара од Зворника.

Он на све ово није износио своју одбрану, али је након друге измењене оптужнице, он негирао оптужницу наводећи да нису тачне тврдње у тој оптужници, да он никада није био у Дому културе у Челопеку нити је кад ушао у тај Дом културе и да није ни могао бити у том периоду заборг неких личних разлога, а касније ћу ја вама рећи о чему се ради.

Поставља се, може да се постави питање зашто ако је то тако он не износи своју одбрану. Он је већ једном пред Окружним судом у Београду, могло би се рећи потпуно неосновано и без доказа, без доказане извесне кривице осуђен за ратни злочин. Међутим, тај цео процес по мени апсолутно није ни до краја доведен нити је рашчишћен тако да вероватно у неко скорије време ми се надамо обнови тог поступка.

Такође на основу овако паушалног описа њега који је написао тужилац у оптужници, то њега спречава да изнесе своју одбрану. Он не спори да је учесник рата, да је био на разним ратиштима од Калесије, Дубнице, Зворника, Вишеграда, а како тужилац у тој оптужници не одређује када је он учинио ово дело и тако даље, он тим може манипулисати и описом дела и времена тако што ће једноставно поменути датум који му одговара или ће то навести паушално као што је то и до сада чињено у тој оптужници. Од самог захтева за спровођење истраге, па до првобитне оптужнице знатних је измена било и у том периоду и времена кад је могао да ради, кад није па је за неке ствари се одустало од даље оптужбе, а за неке није. Сад кад погледамо какве је тужилац доказе понудио за ово дело под тачком 1. и под тачком 1.а) и б) за Драгићевић Драгутина, можемо видети да он апсолутно нема никаквих доказа за такву тврдњу. Он је нама покушао да исцитира

делове изјава сведока који су означени под бројевима «1», «2» и «3» и то би за њега били искључиви доказ за тврдњу да је мој брањеник Драгутин Драгићевић извршио кривично дело, али ја уз сво поштовање колеге тужиоца морам да му кажем да он мора да прикаже чињенице и које иду у прилог мог брањеника, а да је то тако приказао на основу исказа сведока «1», «2» и «3», он га не би могао ни оптужити. Зашто? Зато што су сви ти сведоци давали исказе и пре доласка на главни претрес, ти искази су дати у Тузли, без присуства браниоца. Ни на једном месту, ни један сведок није поменуо лице по надимку «Босанац».

Ми смо покушали у току главног претреса да предочимо те изјаве тих лица имајући у виду да су на главном претресу инструисани дали лажни исказ, да су чули за неко лице. Међутим, били смо ускраћени за то из процесних разлога, нисмо учествовали у том делу поступка, те изјаве су узете значи у фази када је већ била подигнута оптужница, а у међувремену шта се десило, мислим да ће веће ту имати и процесних проблема, ја вас овако из правне једне коректности упозоравам да то погледате у тој паузи након ових завршних речи, зато што су ти докази били издвојени из списка предмета, те изјаве. Касније, након одлуке Врховног суда Србије да се ти докази врате и уврсте у списе предмета, они су овде на овом графоскопу приказани као докази, међутим ове ствари су значи остале неразјашњене и питање је како ће то процесно, како ће то процесно да се реши.

Да се сад вратимо на почетак кад сам рекао да се кренуло погрешним током и начином утврђивања чињеница, што је крупан, најкрупнији пропуст овога процеса, ми смо као браниоци запомагали, кукали, немојте то да радите доведете у ситуацију да ће ти оштећени погрешно препознавати лица, потурају се неке тамо фотографије да би се сугерисало тим лицима, пуштају се филмови, објављује се у средствима информисања, на телевизији се филмови пуштају и веће је ипак схватило да би могло упасти у ту замку и пресекао је то тако што је омогућило да се врши препознавање на главном претресу, да лица оштећена препознају оптужене у просторијама Централног затвора. То је био мач са две оштрице за нас као браниоце, имајући у виду да су у многим средствима информисања, путем фотографија предочаване слике тих наших брањеника. Шта се десило, дошли смо до препознавања ових кључних сведока које помиње тужилац, сведок «1», «2» и «3» у просторијама Централног затвора нико од тих сведока није препознао мог брањеника, нити је рекао за њега шта. Значи нису га препознали, нису могли ни да га опишу, али за разлику од претходних исказа, они су се сад присетили да је било неко лице које се звало «Босанац», међутим нису могли да одреде ниједну радњу коју би то лице могло да изврши, нити време кад је то било. Тај сведок под бројем «1» кога тужилац у

завршној речи најчешће помиње, је школски пример сведока коме се не може поклонити вера. Сведок, ја могу и да правим анализу зашто, сведок број «1» и сведок број «2» и сведок број «3» нису цивили као што колега тужилац жели њих да представи. Они су сами у својим изјавама дали исказ и тврдњу да су они били наоружана лица, да је овај један члан Кризног штаба био у Дивичу, да су носили оружје и аутоматско и полуаутоматско и да су као такви и заробљени. Нико није имао злу намеру према њима тамо да им се нешто деси, без обзира што су били припадници друге наоружане групе која је била у сукобу са овом наоружаном групом, са те српске стране. Значи то је један разлог зашто овим сведоцима не може да се верује. Други разлог је зато што су у неким догађајима тамо ратним, чак и овим догађајима у Челопеку страдали њихови блиски чланови породица. Ја ово говорим не желећи да повређујем осећања тих оштећених ако нешто они буду у том правцу схватили, већ само из простог разлога да видим какве су нелогичности и у каквој су опасности ови оптужени овде да се на основу овако ниског квалитета доказа и изјава рекла-казала, које су само значи по задатој теми тим сведоцима речене да на главном претресу морају значи морају препознати и увести у причу сва та лица и они су тај задатак и добили, тај задатак су покушали невешто да овде одраде.

Најкласичнији пример је за то сведок број «2» и ја бих молио веће да изврши анализу исказа овог сведока на главном претресу када смо уз велики напор и ја и веће успели да раскринкамо тог сведока који је тек на главном претресу покушао да припише неку одговорност Драгутину Драгићевићу, али на инсистирање зашто то раније није говорио, зашто га није препознао, како га овде није препознао, он је рекао да се ипак не сећа, да се то десило и за тај део тужилац га није ни оптужио, мада се тужилац под овом тачком 1.а) и позивао на њега.

То је димензија једна ових оштећених сведока, друга димензија је изјаве лица која су чувала затвор у Челопеку, то су на десетине саслушаних стражара, чувара и неких људи који су ту долазили по неким разним обавезама. Нико од тих лица није ни поменуо неко лице по надимку «Босанац». Што се тиче саокривљених, ја заиста немам разлога да не верујем мом брањенику и немам разлога у том делу да не верујем и овим другим. Саокривљени Кораћ и Славковић Драган су први пут се видели и упознали са Драгутином Драгићевићем пред истражним судијом, значи овде кад су доведени и то није ни чудно јер су у старту, и они, њима се покушало приказати да су они припадници јединице «Жуте осе», међутим видело се да нису припадали заиста тој јединици и да су били на сасвим другим задацима, другим местима и тако.

И тужилац има још један доказ, а то је списак плата где се наводно за април и мај на том списку види на десетине лица која су

припадници јединице, ја би рекао «Игор Марковић», тад се звала а после у неком жаргону «Жуте осе» погрдном, прозвана. Тај списак је понуђен као доказ, међутим он не може да буде доказ да је у спорно време Драгићевић на том месту био присутан, те плате су се могле исплаћивати уназад, могло је да неко друго лице потпише те исплате, могао је неки командир да злоупотреби списак тих лица тако што ће уести већи број лица ради подизања одређене суме новца и тако даље и тако даље.

Тужилац у овој оптужници помиње нека лица наводећи да се она нису више појавила међу живима, а то има за једно два, три лица, мада се мој брањеник за то не оптужује, али толико је непрецизно у овој преамбули оптужнице да ја опреза ради морам и у том правцу нешто да кажем, јер се бојим, јер се заиста бојим овакве оптужнице, знате.

Пре извесног времена, појавио се неки Муратовић Химзо из села Крижевићи код Зворника. Тај Муратовић Химзо је у том селу нестао почетком 1992. године, баш у време ових догађаја који су описани у оптужници. Водио се као нестао, није проглашен за умрлог, али је у заједничкој гробници на надгробној плочи наведено његово име, година страдања, година рођења и сви су га ожалили, оплакали, цела породица и то је приписано неком злочину на подручју општине Зворник. Међутим, после 15 година тај Муратовић Химзо се појавио жив и здрав и замислите све то време је боравио у Новом Саду, живио и радио и када је дошао у село онда су они са надгробног споменика морали да избришу то име и презиме његово да га побеле. Ја имам писанију о том документу, то може и да се провери.

То вам само говорим као једну заиста непоуздану, непоуздан један приступ да лица која су изведена и отишла из Дома културе, а нису пронађена да су убијена. Можда јесу, а можда и нису. Можда их је неко извео, можда нису страдала, а можда су отишла на неку другу страну, можда су на неком другом месту страдала, томе треба заиста приступити са великом дозом опрезности.

Ја ћу вам сад изнети неке податке који ће вас можда изненадити, али који ће за мене можда и оправдати приступ Драгутина Драгићевића да није желео да износи детаљно своју одбрану, сем да негира ову кривицу онако паушално. Дана 11. маја, то су све проверљиве чињенице, у ратном окршају у селу Дубници под командом команданта Светозара Андрића, Драгутин Драгићевић је рањен у десну потколеницу, прострелном раном, гелером. Цео дан тај и следећи вршено је његово извлачење са трактором око Калесије, пошто је Калесија била тад под контролом муслиманских снага па су га тако довели у Шеховиће где му је указана помоћ. Након тога је практично био тешко покретан, а то су чињенице које су проверене, то може да се изврши тај телесни преглед и

да се то све провери. Након овога имамо једну чињеницу да Драгићевић Драгутин у јуну месецу када му се ставља на терет да је био у Дому културе у Челопеку, уопште није био ту, био је у Вишеграду. Ова чињеница је утврђена као одлучна чињеница у другом кривичном поступку, по основу пресуде Окружног суда у Београду К.1419/04 на основу исказа Шевић Ђорђа, кога је и у току овог поступка неко овде помињао, знате. Он је добровољац који је из Руме ишао у Зворник па је био једно време на зворничком ратишту, а затим је крајем маја напустио зворничко ратиште и отишао у Вишеград. У Вишеграду је почетком јуна месеца боравећи у мотелу «Вилина влас» упознао Драгићевић Драгутина. Овде присутни пуномоћници оштећених су били такође пуномоћници оштећеног и у том предмету који је суђен пред Окружним судом под овим бројем под којим сам навео и из списка тог предмета можете заиста видети ову чињеницу.

Још једна чињеница проверљива је дана 06. јуна 1992. године у Ужицу прекршајно кажњавање за саобраћајни прекршај са применом мере притвора од неколико сати за Драгићевић Драгутина.

И управо имајући у виду овакав приступ тужиоца, да значи не одреди време, да не одреди лице које је, према коме је неки злочин учињен, да не одреди и да тако паушално напише оптужницу, то би била заиста опасност за сваког од нас кога би ставили у овај контекст да докажемо да нисмо криви или да тога дана нисмо били на том месту.

Због овога што сам напред навео, предлажем да суд значи оспоравајући чињенични опис и правну квалификацију овог кривичног дела, донесе ослобађајућу пресуду у односу на мог браћеника и да му укине притвор по основу овога поступка.

Ја се захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Хвала. Колега Ви имате те доказе, схватила сам да то предлагете као доказе да се изведу, је ли тако?

АДВ.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Следећи одбрану мог браћеника, ја то не предлагем, ви можете извршити увиде у списе предмета тог, пресуде и тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, него за ово прекршајно решење?

АДВ.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Не, ја то не предлагем, ја само напомињем у каквој ћете ви бити опасности и сложеној ситуацији ако прихватите овако паушалан опис чињенични и правни који је вама тужилац понудио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па не схватам у ком правцу онда иде одбрана та ако нам не предлагете доказе.

АДВ.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ово није одбрана. Ово није одбрана колегинице.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, ја кажем у ком правцу иде одбрана, па реците нам неке онда ближе податке. Не за решење питам, пресуда није. Је ли то извођено у том предмету или шта? Ја сад први пут чујем за прекршајно кажњавање.

АДВ.МИРОСЛАВ ЂОРЂЕВИЋ: Председнице ако дозволите ја сам само у својој завршној речи, заборавио, односно испустио сам да предлог за притвор, па ако дозволите само би то кратко изнео што се тиче. (Адв. Мирослав Ђорђевић-бранилац Славковић Драгана) Предлажем да се укине притвор Славковић Драгану. Сматрам да обзиром да је у притвору већ више од 3 и по године, сам се јавио није се крио, није бежао, мада то није основ због чега притвор стоји, основ је у последњем решењу тачка 5, али не ради се о обавезном притвору, тачка 5 је као притвор који не може да траје вечно, има један свој значај према интензитету времена када се притвор одређује и тог основа који је то трајало, обзиром да је од догађаја који је предмет овог поступка се десио пре 15 година, од прилике тако 15 година, а да притвор траје већ 3 и по године, мислим да су ти разлози који су били и постојали у време када је притвор одређен изгубили на интензитету и да су избледели овако народски то да кажем, да више не стоје у оној мери као што су стајали у време када је притвор одређен. Имајући у виду његове породичне прилике, његову здравствену ситуацију, а имајући у виду да по мени судови треба да буду, да окривљени, односно лица која се налазе у притвору треба да буду равноправни у положају у односу на друга лица. Познато је мислим да то није тајна нека да је према окривљенима Савић Горану и Ћилерцић Саши поступак који се води у другом предмету, да они нису у притвору, притвор им је укинут. Сматрам да у односу на све ове окривљене, да такође треба да буду у равноправном положају, да сачекају са слободе одлуку, пресуду суда, да сачекају другостепену одлуку, не постоји никаква друга бојазан, па зависно од тога да видимо у ком ће смеру ићи даљи поступак. Овако дуго трајање притвора од три и по године губи сваки смисао по мени не би хтео ништа посебно да кажем, али знате са три и по године бити у притвору који, ту се много штошта догоди са човеком, пуцају сви и на психичком и на физичком плану, а сматрам да је непотребно и да би даљи притвор био само репресија. А заиста мислим да то више после првостепене пресуде више нема тог интензитета и да тај разлог из тачке 5 више не стоји. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хвала. Данас ћемо прекинути, па ћемо сутра наставити са одбранама.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Главни претрес се прекида, исти ће се наставити:

29. маја са почетком у 09,30 часова.

Записничар

Председник већа-судија